

7

ekologija

AFLATON

Sufinansira
Evropska Unija

AFLATON

Izrazi zahvalnosti

Dugujemo zahvalnost svima koji su doprineli stvaranju ovog priručnika: članovima Aflaton-tima, učenicima, nastavnicima, trenerima, prevodiocima, dizajnerima, ilustratorima, našim partnerskim organizacijama, nadležnim državnim institucijama i sponzorima.

Razvoj Aflaton-programa:

Aflatoun International

Nadácia otvorenej spoločnosti Bratislava / Open Society Foundation / NOS-OSF

Škola dokorán – Wide Open School, n. o.

Pomoć deci (CYSO)

Tim koji je izradio sadržaj i dizajn:

Roopkatha Ray Krishnan (glavni dizajner), Peter Bernath, Farheen Bano

Odricanje od odgovornosti:

Podrška Evropske komisije nastanku ove publikacije ne obuhvata i preuzimanje odgovornosti za njenu sadržinu, koja odražava stavove autora, te Komisija ne može biti odgovorna za bilo kakvo korišćenje informacija koje su ovde iznete.

**Sufinansira
Evropska Unija**

Sadržaj

TEMA 1:

Razumevanje samog sebe i samosvest

- 1 Uvod u Aflaton — 11
- 2 Možemo da biramo — 17

TEMA 2:

Moja prava i poštovanje prava drugih

- 3 Mi smo jedinstveni u svojoj posebnosti — 21
- 4 Svi možemo da budemo uspešni — 26

TEMA 3:

Štednja i trošenje novca

- 5 Organizovanje štednje — 30
- 6 Mi smo odgovorni zajmoprimci — 37

TEMA 4:

Planiranje i određivanje budžeta

- 7 Mi smo pametni kupci — 44
- Radni list: Novac i novčana sredstva — 49

TEMA 5:

Socijalni i finansijski projekti

- 8 Organizovanje preduzeća — 52
 - Sve o Danu Aflatona — 59
- 9 Organizovanje Dana Aflatona: Mi smo graditelji jedne zajednice — 62
 - Radni list: Istraživanje zajednice — 66

DODATNE LEKCIJE

TEMA 2:

Razumevanje samog sebe i samosvest

- 1 Svi mi imamo ograničene resurse — 70

TEMA 3:

Štednja i trošenje novca

- 2 Mi smo upravnici životne sredine — 74

TEMA 2:

Razumevanje samog sebe i samosvest

- 3 Ne moramo da se plašimo — 80
 - Radni list: Učimo da živimo zajedno — 85

Kako koristiti ovu knjigu

Jednostavno je!

1. „Sadržaj“ donosi kratak pregled glavnih tema knjige.

2. Knjiga je podeljena u dva velika dela:

Deo A: Osnovne lekcije: 9 lekcija

(obavezno)

Deo B: Dodatne lekcije: 3 lekcije

(sprovesti ukoliko to vreme i sredstva dozvoljavaju)

3. Lekcije su podeljene u pet tema, koje su obeležene različitim bojama, na sledeći način:v

TEMA 1:

Razumevanje samog sebe i samosvest

TEMA 2:

Moja prava i poštovanje prava drugih

TEMA 3:

Štednja i trošenje novca

TEMA 4:

Planiranje i određivanje budžeta

TEMA 5:

Socijalni i finansijski projekti

4. Svaka lekcija je podeljena u tri glavna dela, a to su

Početak rada
Naziv teme

Učenje
Naziv teme

Promišljanje
Naziv teme

5. Svaka lekcija počinje sa:

Specifičan rezultat

Cilj lekcije

Neophodni materijali

Metodologija

Trajanje

Ključne reči

Informacije za
nastavnike

6. U lekcijama ćete možda naići na sledeće elemente:

Savet:

Jednostavne sugestije koje bi mogle da budu od koristi nastavnicima tokom aktivnosti. One su korisne jer predstavljaju jedan ili više idealnih scenarija za sprovođenje aktivnosti.

Napomena za nastavnike:

Ona će vam pomoći da bolje uđete u temu, psihologiju, inkluziju isl. kako biste postigli bolji rezultat ili se bolje pripremili za samu lekciju.

Video-klipovi:

Linkovi će vas direktno odvesti do video-klipova koji bi mogli da pomognu da učenici vizualizuju pojam ili aktivnost o kojoj je reč. Svaki link obuhvata i QR-kod.

Aktivnost sa roditeljima:

Ove aktivnosti bi trebalo da sprovedu deca posle časa, zajedno sa svojim roditeljima/starateljima. Ove aktivnosti će pomoći i učenicima i roditeljima da budu podjednako uključeni u učenje dece.

Radni list:

Radni listovi su smešteni na kraju lekcije i mogu se koristiti tokom i posle lekcije, u zavisnosti od nahođenja nastavnika.

Preporuke za razgovor sa decom od 6 - 10 godina:

Kako započeti razgovor

- Pokušajte da nađete način da budete prisutni a bez kruženja oko njih ili nametanja
- Zadržite svoj smisao za humor. Smejati se zajedno predstavlja ogromno razbijanje leda
- Pokušajte da poštujuete a ne da sudite o ili kritikujete osećanja dece.
- Dajte deci odgovornosti. Primer da razdele radne listove, formiraju grupe, itd.
- Budite specifični kada pitate za povratnu informaciju/reakciju. Pre nego da pitate da li si uživao/la možete da pitate da li si uživao/la u aktivnosti diskusije

Održavajte otvoreno okruženje, puno poverenja i ljubavi

- Ostanite pristupačni! neka znaju da je u redu da vam priđu i razgovaraju sa vama čak i kada su napravili grešku.
- Pozovite ih dok planirate aktivnosti za čas.
Donosite samo pravila koja možete da sprovedete a da ne budete POLICAJAC.
- Ljubazno prihvatite svoje greške i kažite „Žao mi je“.

Ne zaboravite: vaše vreme je deci važno

- Hormonalne promene mogu da prouzrokuju promene raspoloženja obeležene plačljivošću, povećanom osetljivošću, iznenadnim napadima kada planu, povećanom potrebom za fizičkom aktivnošću i neprimerenim smehom i kicotanjem.
- Tinejdžeri mogu da se osećaju veoma snažnim a da u isto vreme doživljavaju strah od neadekvatnosti i neuspeha.
- Tinejdžeri imaju povećanu potrebu za privatnošću koja im isto tako daje novi osećaj kontrole i autonomije. Potrebna im je ta privatnost da sami ispituju stvari bez ikakvih ulaznih podataka/inputa.

TEMA 1

Razumevanje samog sebe i samosvest

1

Uvod u Aflaton

Cilj lekcije

Do kraja ove lekcije, učenici će moći da:

1. prepoznaju Aflaton i njegov slogan
2. budu uzbuđeni što će učiti sa Aflatonom.

Neophodni materijali

1. Priča o Aflatonu
2. Aflaton-poster
3. maramica
4. papir
5. hemijske olovke
6. tabla/kreda ili tabla sa listovima/marker (u zavisnosti od novčanih sredstava)

Metodologija

Počni: priča o Aflatonu

Nauči: razmišljanje na širi način i Aflatonov slogan

Razmisli: primenjivanje Aflatonovog slogana

Trajanje

45 minuta

Ključne reči

lutka, otisak ruke, slogan

Informacija za nastavnika

Možete da prilagodite ovu aktivnost u zavisnosti da li su učenici već upoznati ili nisu sa Aflatonom. Ako učenici još nisu upoznati sa Aflatonom, pročitajte im priču o Aflatonu.

Dodatna aktivnost je aktivnost po izboru možete da odaberete da je izvedete ako želite.

Počni Priča o Aflatonu

1. Pokažite učenicima Aflaton-poster i upitajte ih da li ga prepoznaju. Ako nisu upoznati sa Aflatonom, pročitajte te im priču o Aflatonu (**na strani 16**).
2. Informišite/podsetite učenike da je Aflaton vedar, srdačan i prijateljski nastrojen. Objasnite da Aflaton ohrabruje i pomaže svojim prijateljima širom sveta učeći ih kako da budu snalažljivi, preduzimljivi i inventivni. Isto tako ih uči da budu kreatori promena, Informišite učenike da plamen Aflatona sija unutar svake osobe.
3. Objasnite im da će, pridružujući se Aflatonu, učenici krenuti na jedno uzbudljivo putovanje istraživanja, razmišljanja, ispitivanja i preduzimanja radnji. Postajući Aflatoni, oni tako postaju plamenovi koji obasjavaju puteve drugih ljudi i služe kao inspiracija odraslima, deci i drugim mladim ljudima!

Nauči Razmišljanje na širi način i Aflatonov slogan

1. Dajte svakom učeniku/ci list papira i hemijsku olovku. Napišite reč "**PRIZNANJE**" na tabli/tabli sa listovima. Zamolite učenike da rade individualno i da obrazuju što više reči mogu, koristeći samo slova u toj reči (na primer: znam, mogu, žene, muškarci, deset, mokat, posedovati, dugovati, itd).
2. Posle 10 minuta pitajte učenike koliko reči su pronašli i napišite te reči na tabli/tabli sa listovima.
3. Objasnite da postoje trenuci kada gledamo na stvari drukčije od onoga što se očekuje. Tako što budemo kreativni, možemo da pronađemo i naučimo nove stvari.
4. Sledeće, pokažite učenicima maramicu. Zamolite ih da formiraju parove i da razmisle da drugačije upotrebe maramice (na primer, podveska, peškir, nosiljka za lutku, itd). Podsetite ih da budu kreativni i da razmišljaju na širi način!
5. Dajte im 10 minuta da to učine a zatim ih zamolite da to podele, ispisujući na tabli/tabli sa listovima ono što su smislili.

6. Informišite učenike da Alfaton ima slogan koji njemu i njegovim prijateljima pomaže u avanturama. Zapišite slogan na tabli/tabli sa listovima:

RAZDVOJ	FIKCIJU
OD	ČINJENICE
RAZMISLI	ISTRAŽI
ISPITAJ	URADI

Pokušajte

Ako radite sa grupom lošijeg nivoa pismenosti razmislite da ovim zamenite prvu aktivnost.

1. Recite učenicima da ćete prikazati video a oni će morati da pogađaju šta video prikazuje.
2. Počnite tako što ćete pustiti prve 3 sekunde videa. Zatim pauzirajte i pitajte ih: šta mislite da ovde vidimo? Zamolite nekoliko volontera da podele svoje ideje.
3. Pritisnite „Play“ – ponovo i pustite video još nekoliko dodatnih sekundi. Pauzirajte ga i pitajte: da li sada izgleda kao nešto drugo? Šta mislite šta bi to moglo da bude?
4. Na kraju, pokažite im krajnju sliku.
5. Uradite isto sa drugim slikama.
6. Nastavite sa postupkom 4 odeljka Nauči

VIDEO

Pogledajte ovo:

Zumiranje iz predmeta

<https://www.youtube.com/watch?v=1OhBwYTLjUw>

Razmisli

Primena Aflatonovog slogana

1. Upitajte učenike za značenje Aflatonovog slogana:
 - Šta može da znači „razdvoj fikciju of činjenice“?
 - Šta može osoba koja istražuje, razmišlja, ispituje i radi da uradi i nauči?
 - Kako se to odnosi na igre koje ste radili ranije?
 - Kako bi mogli da primenite Aflatonov slogan kada učite u školi?
2. Pojačajte ono što učenici kažu, naglašavajući značaj istraživanja novih stvari, razmišljanja o tome šta je rečeno ili napisano u knjigama i uzrocima zbog kojih su stvari onakve kakve su, ispitujući više ono što učimo i primenjujući ono što smo naučili na naše lične ili konkretne situacije ili stvarnost.

VREME JE ZA PRIČU

” Zdravo! Ja se zovem Aflaton. Ja sam vatrena lopta. Dolazim iz svemira, a tamo ima još drugih vatrenih lopti kao što sam ja. Volim da putujem po celom svetu i da upoznajem decu i da saznajem sve o njima i o tome kako i gde ona žive. Volim sve da istražujem, i veoma me zanima ovo divno mesto u kome vi živite. Jedva čekam da saznam sve o njemu uz vašu pomoć.

Da li se pitate zašto se zovem Aflaton? Pa, Aflaton je neko ko zaista voli da otkriva nove stvari o ljudima i o baš svemu ostalom. Pošto ja volim da istražujem i da učim nove stvari, moji drugari iz Indije su mi dali ime Aflaton.

Da li znate zašto sam došao na planetu Zemlju? E, to vam je zanimljiva priča. Mnogo sam vremena proveo u svemiru, i gledao sam odande sve što se ovde dešavalo. Ali, čak i pošto sam tako dugo posmatrao šta se sve ovde događa, bilo je još mnogo toga što nisam razumeo. Zato sam odlučio da dođem na Zemlju i da lično sve to istražim.

Postavljao sam mnoga pitanja i sretao sam razne ljude. Shvatio sam koliko mnogo toga ima da se nauči i koliko malo toga znam. Volim da putujem, i imam drugare iz Malija i sa Filipina, iz Ugande i Vijetnama i iz Argentine i Srbije. I, evo me sada ovde da se sprijateljim i sa vama i da i vama pomognem da postanete Aflatoni!

Imam mnogo drugara koji su Aflatoni, i mi mnogo toga zajedno učimo. Da li želite da i vi učite sa mnom? “

POSTER

Ovu stranicu možete odštampati!

TEMA 1

Razumevanje samog sebe i samosvest

2

Možemo da odaberemo

Specifični rezultat

Biti sposoben da razviješ različite opcije rešavanja problema i shvatiš njihove posledice.

Cilj lekcije

Do kraja ove lekcije učenici će moći da:

1. nabroje opšte postupke procesa rešavanja problema
2. smisle različita rešenja za jedan jedini problem
3. odaberu rešenje na osnovu posledica mogućih opcija

Neophodan materijal

1. Radni list rešavanje problema (jedna po učeniku)
2. olovke

Metodologija

Počni: individualna aktivnost

Nauči: grupna aktivnost i deljenje

Razmisli: diskusija u razredu

Trajanje

50 minuta

Ključne reči

rešavanje problema, rešenja, posledice

Informatcija za nastavnika

Molimo da posetite http://en.wikipedia.org/wiki/Scientific_method radi više informacija koje se odnose na „naučni metod“ pomenut u **Aktivnosti Nauči**.

Počni Individualna aktivnost

1. Zamolite učenike da odaberu jedan problem sa kojim su se sreli u školi ili u svojoj zajednici. To može da bude bilo šta, od nedostatka prevoza kada idu u školu, do dugih redova čekanja u školskoj kantini. Objasnite im da nije važno koliko je veliki ili mali problem, sve dok su oni pogođeni njim.
2. Dajte svakom učeniku/ci radni list za rešavanje problema i olovku i zamolite ih da ga popune.
3. Prvo ih zamolite da se sete tri kreativna rešenja problema koji su identifikovali.
4. Sledeće, neka zapišu moguće posledice korišćenja tog rešenja ispod svakog problema. Zamolite ih da dobro razmisle o svim stvarima/ljudima na koje će njihove rešenje da utiče.

★ SAVET

Ako radite sa grupom slabije pismenosti, pročitajte zajedno formular pre nego što ih zamolite da ga popune. Isto tako, recite im da je u redu ako samo dodaju ključne reči, ne moraju da pišu duge pasuse sve dok pamte svoje ideje.

Nauči Razmišljanje na širi način i Aflatonov slogan

1. Zamolite neke učenike da podele probleme koje su identifikovali i rešenja za koja misle da su najbolja. Dok to rade, upitajte ostatak razreda da li se slažu sa tim rešenjem, ili mogu da smisle drukčije ili kreativnije rešenje.
2. Objasnite različite postupke (niže navedene) koji se uopšteno preduzimaju kada pokušavano da rešimo neki problem. Povežite to sa naučnim metodom. naglasite da kada biramo i procenjujemo rešenja veoma je važno da se razmotre posledice.
 - **Postupak 1:** definiši i identifikuj problem
 - **Postupak 2:** analiziraj problem
 - **Postupak 3:** identifikuj moguća rešenja
 - **Postupak 4:** odaberi najbolje(a) rešenja(a)
 - **Postupak 5:** proceni rešenje(a)
 - **Postupak 6:** izradi akcioni plan
 - **Postupak 7:** sprovedi rešenje(a)

3. Zamolite učenike da formiraju grupe od po četvero. Po mogućstvu, neka se grupišu učenici sa istim/sličnim problemima.
4. Zamolite članove grupe da izaberu jedan problem iz njihovih kolektivnih **Radnih listova Rešavanje problema**, i da rade zajedno kao grupa da bi obrazovali tri moguća rešenja za taj problem kao i posledice koje su uključene za svako rešenje.
5. Dajte im pet minuta da to urade, a onda zamolite svaku grupu da podeli sa razredom problem koji su izabrali kao i njihova najbolja rešenja.

★ **SAVET**

Budite sigurni da svaka grupa ima po jednog posvećenog pisca.

Razmisli **Diskusija u razredu**

1. Povedite razred u diskusiju koristeći sledeća pitanja:
 - Šta je bilo lakše: da dođete do rešenja sami ili u grupi?
 - U čemu je bila razlika između toga što ste sami došli do posledica ili u grupi?
 - Kako je vaša grupa izabrala najbolje rešenje?
 - Da li se svi u grupi slažu sa donetom odlukom?
 - Koje su prednosti i nedostaci kada to radite samostalno?
 - Koje su prednosti i nedostaci kada to radite u grupi?

PRIMENJIVANJE NAUČENOG U MOM ŽIVOTU

Zamolite učenike da se opet okupe sa svojom grupom i da nastave da razvijaju akcioni plan za rešenje problema. Neka pokažu plan direktoru ili lideru u zajednici tako da mogu da zamole za pomoć da bi se to ostvarilo.

Ovu stranicu možete odštampati!

RADNI LIST

REŠAVANJE PROBLEMA

A large, empty, light yellow rounded rectangle with a dashed orange border, intended for writing a problem statement.

Rešenje 1

Rešenje 2

Rešenje 3

Posledice 1

Posledice 2

Posledice 3

TEMA 2

Moja prava i poštovanje prava drugih

3

Mi smo jedinstveni u svojoj posebnosti

Specifični rezultat

Razumeti i poštovati različitost u kulturi, religiji, poreklu, tradiciji i nasleđu.

Cil lekcije

Do kraja ove lekcije učenici će moći da:

1. razmišljaju o značaju prihvatanja razlika među ljudima.
2. identifikuju dobre strane toga što mogu da prihvate jedni druge.

Neophodan materijal

1. kartice ili samolepljivi papiri sa brojevima 3, 6 i 9 napisanim na njima.
2. olovke
3. hemijske olovke u boji/olovke/bojice
4. lopta
5. poster papir

Metodologija

Počni: igra

Nauči: aktivnost raznolikosti vrednosti

Razmišljaj: dodaj loptu

Trajanje

50 minuta

Ključne reči

raznolikost, tolerancija, prihvatanje

Informacija za nastavnika

Za **aktivnost Počni**, možda možete da promenite ili dodate kategorije ako želite.

Počni Igra

1. Zamolite učenike da formiraju grupe od petoro do sedmoro i zamolite za tri volontera iz svake grupe.
2. Objasnite volonterima da će svakome od njih biti data kartica (ili samolepljivi papirić) sa brojevima **3**, **6** ili **9** napisanim na njima. Moraće da drže tu karticu (ili papirić) na svome čelu tako da svako izuzev njih može da ih vidi. Vodite računa da im ukažete da oni **NE smeju** da pogledaju karticu, odnosno papirić.
3. Objasnite ostatku grupe da volontere sa brojevima treba da tretiraju prema uputstvima datim u tabeli u nastavku.
4. Kada volonteri budu postavili svoje brojeve na čelo, zamolite ih da se pomešaju i pokušaju da razgovaraju sa što više ljudi bez brojeva. Podsetite druge učesnike da sa volonterima postupaju kako je objašnjeno u tabeli u nastavku.
5. Posle 5-10 minuta, zamolite volontere da pogode kakva su osoba na osnovu načina na koji je postupano sa njima.
6. Sledeće, zamolite učesnike da se vrate u svoje prvobitne grupe i dajte svakoj grupi list papira i olovku.
7. Dajte uputstvo grupama da diskutuju sa volonterima u njihovoj grupi o osećanjima kao što su biti tolerisan, neomiljen ili popularan. Da li se to odnosi na to kako ljudi tretiraju jedan drugog u stvarnom životu? Zamolite ih da napišu što dužu listu odgovora.
8. Posle nekoliko minuta, okupite sve zajedno da diskutuju o svojim listama kao grupa.

Nauči Aktivnost poštovanja raznolikosti

1. Zamolite učesnike da formiraju grupe od četvoro do šestoro. (Ako je moguće pokušajte da obezbedite da grupe budu raznolike)
2. Dajte svakoj grupi list papira, table sa listovima i marker. Zamolite ih da nacrtaju veliki cvet sa velikim središtem i laticom za svakog člana grupe.
3. Sve vreme tokom diskusije sa njihovim članovima grupe, zamolite ih da nađu sličnosti i razlike. Zamolite da razmišljaju o svom poreklu, etničkoj pripadnosti, religiji, jezicima koje govore, veličini porodice, itd.

4. Dajte instrukcije grupama da ispune srednji deo cveta nečim što im je zajedničko, a zatim svaki član grupe da ispuni svoju laticu nečim što je/ga čini jedinstvenom/im.
5. Zamolite svaku grupu da prikažu svoj cvet. Istaknite vrednost imanja sličnosti sa ljudima iz vaše grupe, ali naglasite i vrednost raznolikosti.

DEFINICIJA

Raznolikost se odnosi na niz razlika u društvu, i obuhvata religijsku i etničku pripadnost (kao i sposobnosti, klasu, rasu, uzrast i rod) Dok je raznolikost izvor bogatstva i učenja, ona isto tako može da bude izvor nesporazuma, nepoverenja i sukoba.).

Zamisao jedinstva u raznolikosti stavlja naglasak na značaj razumevanja da raznolikost obogaćuje naše međusobne odnose i naša društva. Suština raznolikosti je prihvatanje i istraživanje tih razlika u pozitivnom i inkluzivnom okruženju.

Razmisli Dodaj loptu

1. Informišite učenike da će igrati **Dodaj loptu**. Počnite tako što ćete loptu baciti ka jednome od njih i postavite im prvo od pitanja u nastavku.
2. Kada odgovori na to pitanje, neka doda loptu drugom učeniku, koji mora da odgovori na isto pitanje.
3. Pošto tri ili četiri učenika odgovore na isto pitanje, neka četvrti koji uhvati loptu odgovori na drugo od pitanja u nastavku.
4. Ponovite ovaj postupak sve dok vam vreme ne istekne.
 - Zašto je važno prihvatati razlike jednih i drugih?
 - Koje su dobre strane raznolikosti u našoj zajednici?

AKTIVNOST SA RODITELJIMA

Zamolite učenike da se okupe zajedno sa roditeljem/starateljem ili prijateljem iz susedstva i da se upuste u diskusiju koristeći donja pitanja. Neka napišu šta predstavlja **normalan dan** za njihovog roditelja/staratelja ili prijatelja iz susedstva i njihova saznanja o tome zašto njihov roditelj/staratelj ili prijatelj radi stvari onako kako radi. Podstaknite ih da pronađu nekoga ko je različitog porekla nego što je njihovo.

- U koje vreme se budiš? Šta je prva stvar koju radiš svaki dan?
- Gde živiš? Sa kim živiš?
- Kako ideš u školu/na posao? Šta ti je omiljeno u vezi škole/posla?
- Kako se vraćaš kući? Šta radiš kada stigneš kući dok ne odeš na spavanje?

KARTICE ZA UČENJE

Ovu stranicu možete odštampati!

TEMA 2

Moja prava i poštovanje prava drugih

4

Možemo da učimo zajedno

Specifični rezultat

Upoznati se sa mogućnostima obrazovanja koje predstavljaju model i podstiču jednake prilike za sve učenike, bez obzira na njihov rod.

Cilj lekcije

Do kraja ove lekcije učenici će moći da:

1. identifikuju postojeće nejednakosti u obrazovanju
2. objasne značaj rodne ravnopravnosti u obrazovanju

Potreban materijal

1. papir za poster
2. olovke
3. olovke u boji, bojice, flomasteri

Metodologija

Počni: Anina priča

Nauči: diskusija na času

Razmišljaj: individualne aktivnosti

Trajanje

45 minuta

Ključne reči

rod, jednakost

Informacija za nastavnika

Za zadatak Primena učenja u mom životu, možete odabrati da pratite bilo koju od svakog pojedinačnog zaveta, kad god je to potrebno ili moguće.

VIDEO

Da biste se pripremili za ovaj čas, više informacija o rodnoj ravnopravnosti možete pronaći ovde:

1. European Institute for Gender Equality (EIGE):

<https://eige.europa.eu/>

2. UNWomen:

<https://www.unwomen.org/en>

3. UNICEF, Glossary of Terms and Concepts:

<https://www.unicef.org/rosa/media/1761/file/Gender%20glossary%20of%20terms%20and%20concepts%20.pdf>

4. European Institute for Gender Equality, Gender stereotypes and education: <https://www.youtube.com/watch?v=nrZ21nD9I-0>

1

2

3

4

Počni Anina priča

1. Potražite dobrovoljca koji će razredu da pročita Aninu priču.

Ana ima 14 godina i živi u jednom malom mestu, sa bakom, mamom i mlađim bratom i sestrom. Ana je aktivna, član je dramske i naučne sekcije u školi; kada poraste želi da bude biolog.

Pre nekoliko meseci Anina mama se razbolela i sada više ne može da se kreće. Kako bi pomogla svojoj porodici, Ana je napustila školu i vreme provodi pazeći na mlađeg brata i sestru i baku, a zaposlila se i kod ujaka u njegovoj prodavnici.

Razmišljala je da krene u večernju školu, što bi joj omogućilo da se istovremeno brine o porodici i da uči, ali je ujak odbio da je upiše, tvrdeći da joj sledeće 4 godine školovanja nisu potrebne, jer će se uskoro udati i imati svoju decu. Umesto toga joj je predložio da ode na kraću obuku i postane čistačica, posao koji je po njemu mnogo prikladniji za devojkicu.

2. Pročitajte priču još jednom kako bi se uverili da je svima jasnar. Pitajte grupu:

- Šta misliš o ovoj priči?
- Da li misliš da je ovakva priča stvarna?
- Da li misliš da bi priča bila drugačija kad bi Ana bila dečak?

Nauči Diskusija na času

1. Recite razredu da su priče kao što je Anina, veoma česte. Poslednjih godina primenjeno je dosta toga kako bi se smanjio jaz koji postoji u obrazovanju između dečaka i devojčica, ali da se, generalno, i dalje smatra da su devojčice nisu u istoj ravni.
2. Objasnite ima kako diskriminacija na osnovu rodne nejednakosti može biti i uzrok i posledica ostalih pojava u društvu, kao što je siromaštvo, geografska izolovanost, etničko poreklo pa čak i tradicionalni stavovi prema ulozi žene i njenom statusu u zajednici. Informišite studente da štetne prakse, kao što su rani brak i trudnoća, nasilje bazirano na rodnoj neravnopravnosti i diskriminatorski zakoni, politike, propisi i prakse o obrazovanju, i dalje sprečavaju milione devojčica da se upišu i završe škole i da uživaju u plodovima svog obrazovanja.

3. Objasnite da ikao je ovde reč o tradicionalnom nepoštovanju žena, ta nejednakost generalno pogađa oba pola.
4. Napravite grupe od po četvoro i tražite od njih da rade zajedno kkao bi napravili postere o rodnoj ravnopravnosti, kako bi je promovisali u okviru obrazovanja.
5. Dok oni to rade, šetajte između njih i ponudoite pomoć ako im je potrebna.

Razmišljaj Individualna aktivnost

1. Tražite od grupa da pokažu svoje postere. Ako je to moguće, pokačite ih po zidovima učionice, škole ili zajednice.
2. Završite čas time što ćete se zahvaliti grupi na njihovom današnjem radu i podsetiti ih još jednom na značaj ravnopravnosti. Svako od nas je jedinstven i poseban i svi zaslužujemo jednaka prava, pristup i zaštitu. Naš rod, pol, invaliditet, kultura, rasa, verovanja isl. nikada ne bi trebali da budu prepreka za naše obrazovanje ili dobrobit.

AKTIVNOST SA RODITELJIMA

Tražite od učenika da razmotre kako mogu da promovišu rodnu ravnopravnost u obrazovanju među svojim vršnjacima u školi ili u Aflaton-klubu. Neka napišu zavet koji će da posluži kao društveni dogovor za promovisanje rodne ravnopravnosti ju obrazovanju. Podsetite učenike da ti njihovi zaveti moraju biti dostižni i realni.

TEMA 3

Štednja i trošenje novca

5

Organizovanje štednje

Cilj lekcije

Do kraja ove lekcije učenici će moći da:

1. razumeju da postoje različiti načini štednje
2. odluče kako žele da štede
3. budu uzbuđeni što će štedeti

Neophodan materijal

1. **Priča: Metod štednje na Filipinima**
2. opciono: specifičan materijal potreban za svaku dodatnu aktivnost

Metodologija

Počni: priča o štednji

Nauči: odlučivanje kako da se štedi

Razmišljaj: odlučivanje za šta da se štedi

Trajanje

55 minuta

Ključne reči

rod, ravnopravnost

Informacija za nastavnika

Ova lekcija ohrabruje decu da štede. Ako postoji razlog zašto je specifičan metod bolji za vaš razred, školu ili zajednicu, podelite ovo sa vašim učenicima. Priča o novcu može da bude osetljiva za neke učenike. Ni u jednom trenutku tokom ove aktivnosti učenici ne bi trebalo da se osećaju pod pritiskom da odaju informaciju o sopstvenim navikama štednje, ili navikama štednje njihove porodice.

Ako uključujete dodatne opcije štednje koje su na raspolaganju u vašoj zemlji, budite sigurni da su prilagođene deci, bezbedne i pristupačne podjednako za svu decu.

U **aktivnosti Nauči**, dopustite svakom učeniku/ci da štedi koristeći metod koji je izabrao/la (ako je to moguće). Budite sigurni da ukažete da ne mora svako da štedi. Štednja je lični izbor i svaki učenik/ca može da odluči kad i kako će da štedi.

Dodatne aktivnosti su po izboru (opcione) i možete da izaberete da ih sprovedete ako želite, ako imate vremena i ako mislite da su primerene.

Za **Dodatnu aktivnost 1: Pravljenje štedne knjižice** molimo da unapred pripremite tabelu.

- Uzmite list papira i savijte ga po horizontali. Nacrtajte liniju na sredini.
- Nacrtajte tabelu štednje (sa najmanje pet redova za svaku kolonu) kako je dole prikazano i na levoj i na desnoj strani papira.
- Ponovite isto na drugoj strani lista.
- Možete da nacrtate tabelu ručno ili kompjuterski.

Napravite nekoliko primeraka tako da bude, za svakog učeniku/ci, vodeći računa da se na obe strane papira nalaze tabele.

Počni Priča o štednji

1. Pročitajte naglas učenicima priču **Metod štednje na Filipinima**, koja je dodata na kraju ove lekcije (**vidi stranu 36**).
2. Pitajte učenike o onome što su čuli, koristeći sledeća pitanja kao smernicu:
 - Kako štede učenici?
 - Ko upravlja štednjom u razredu?
 - Gde ulažu novac?
 - Kako registruju uloge i isplate?
 - Kako mogu da podignu svoju štednju?
 - Koja je uloga roditelja/staratelja?

Nauči

Odlučivanje kako da se štedi

NAPOMENA ZA NASTAVNIKA

Pre lekcije istražite da li su učenici mogli da otvore račune u banci i ako jesu, gde. Budite sigurni da su finansijski proizvodi koje delite sa učenicima prilagođeni deci i bezbedni. Predstavite učenicima ovu informaciju zajedno sa bilo kojim drugim materijalom koji ste primili/prikupili na aktivnosti Nauči.

1. Informišite učenike da oni isto tako mogu da štede, a da bi to uradili, moraju da odluče kako žele da štede.
2. Objasnite im da postoje različiti načini štednje:
 - **Individualna štednja kod kuće:** Svaki učenik ima svoju štednu kasicu ili kasicu prasicu kod kuće, i štedi individualno. On/ona vode individualne evidencije o svojim ulozima/isplatama novca.
 - **Štednja u školi:** Učenici donose svoj ušteđeni novac u školu i obavljaju postupak štednje preko Komisije koja uključuje blagajnika. Svako ima svoju štednu knjižicu i blagajnik vodi razrednu knjigu o svim ulozima i isplatama.
 - **Individualni štedni račun u banci ili zadružnoj banci:** Za one koji to žele i mogu, otvaraju se individualne štedne račune u banci ili lokalnoj zadružnoj banci. U mnogim zemljama štedni račun može da otvori samo odrasla osoba.
 - **Razredni štedni račun u banci ili zadružnoj banci:** razred otvara grupni račun i svi ulažu u nju redovno. Svako ima sopstvenu štednu knjižicu i blagajnik vodi knjigu celog razreda, sa svim ulozima i isplatama. U mnogim zemljama štedne račune može da otvori samo odrasla osoba.
2. Podstaknite učenike da diskutuju o tome koji metod je bolji za njih.
3. Da bi se razjasnilo kako će se dešavati štednja, navedite učenike da nastave sa daljom diskusijom o toj temi, koristeći sledeća pitanja (budite slobodni da dodate još pitanja po potrebi):
 - U čemu ćete da štedite svoj novac? Šta možete da koristite kao štednu kasicu?
 - Gde možete da čuvate svoju štednu kasicu?
 - Kako ćete da popišete koliko novca štedite? Gde? Koju informaciju ćete da beležite i vodite?
 - Ako odlučite da štedite kolektivno: ko će biti odgovoran za prijem i evidenciju o iznosima?
 - Gde ćete da vodite evidenciju o razrednoj štednji? Koja informacija će biti evidentirana u knjizi razreda?

- Ko će voditi knjigu razreda?
- Kada i kako ćete da prikupljate novac za štednju ili isplaćujete na ruke?
- Da li će postojati minimalni/maksimalni iznos za štednju ili podizanje novca?
- Šta se dešava ako se neka štednja izgubi? Kako ćete da postupite u slučaju gubitka ili krađe? Da li postoje neke druge mere kojih možete da se setite da bi izbegli da se ovo dogodi?
- Da li želite da osnujete kolektivni fond kako biste zajedno sproveli neke Aflaton aktivnosti ili projekte? Ako želite, koliko često i koliko ćete štedeti za te aktivnosti? Koliko dugo ćete štedeti?

Razmisli

Odlučivanje za šta da se štedi

1. Pitajte vaše učenike da razmisle o tome za šta bi voleli da štede.
2. Neka to zapišu na svojoj štednoj kasici ili knjižici, kao podsetnik.

1

DODATNA AKTIVNOST: PRAVLJENJE ŠTEDNE KNJIŽICE

Potreban materijal

Papir; list sa tabelom štednje (jedan ili više primeraka po učeniku); lepak ili heftalica; hemijske olovke u boji/bojice/boja za slikanje prstima; markeri; nalepnice.

1. Dajte svakom učeniku/ci jednu/više primeraka **Lista sa tabelom štednje**, i prazan list papira.
2. Zamolite učenike da presaviju List sa tabelom štednje po sredini i da prazan list papira dodaju iza, tako da njihova štedna knjižica ima prednje i zadnje korice.
3. Neka ih spoje heftalicom ili zalepe strane zajedno da bi napravili štednu knjižicu i neka napišu svoje ime na prednjoj korici.
4. Dozvolite im da ukrase svoje prednje i zadnje korice umetničkim materijalom.
5. Porazgovarajte da li bi učenici isto tako voleli da naprave štednu knjižicu za ceo razred kako bi štedeli za Aflaton-aktivnosti ili Socijalne projekte. Ako to žele, dogovorite se kako će kolone da budu ispunjavane i koliko često i koje iznose će učenici štedeti za te aktivnosti.

2

DODATNA AKTIVNOST: PRAVLJENJE EVIDENCIJE TROŠENJA

Potreban materijal

Tabela evidencije mesečne potrošnje (jedna po učeniku)

1. Informišite učenike da jedan način da se poveća štednja taj da smanjimo ono što trošimo. Objasnite im da vodeći evidenciju o tome koliko trošimo i na šta trošimo svoj novac može da pomogne da napravimo razliku između potrošnje koja je neophodna i potrošnje koja može da se smanji ili eliminiše. Budite sigurni da ste im objasnili da je značajno da napravite razliku između neophodne potrošnje (potrošnje koja mora da se dogodi zato što je to **POTREBA** i potrošnje opcione/po izboru (potrošnja koju možemo da priuštimo a ne da je realizujemo jer to **ŽELIMO**).
2. Informišite svakog učenika da, kao sa štednim knjižicama, mogu sami da kreiraju sopstvenu evidenciju potrošnje. Dajte svakom učeniku primerak Tabele evidencije mesečne potrošnje (ili neka je prekopiraju na prazan list papira).
3. Podstaknite učenike do popune svoju tabelu evidencije mesečne potrošnje svaki put kada potroše novac, bez obzira koliki je to iznos.
4. Zamolite učenike da redovno pregledaju svoju evidenciju potrošnje – svake nedelje po mogućstvu – kako bi identifikovali izdatke bez kojih su mogli da prođu i prema tome uvećaju svoju štednju.

Ovu stranicu možete odštampati!

RADNI LIST

TABELA EVIDENCIJE MESEČNE POTROŠNJE

Datum	Ulaganje novca koliko štedim	Podizanje novca koliko trošim	Ukupno koliko mi je novca ostalo

Datum	Ulaganje novca	Da li je bilo neophodno?	
		Neophodno –POTREBA Koliko sam potrošio/la?	Po izboru –ŽELIM Koliko sam potrošio/la?

METOD ŠTEDNJE NA FILIPINIMA

Na Filipinima, većina dece i omladine štedi u školi uz podršku lokalnih zadružnih banaka koje im obezbeđuju štedne račune bez troška za svaki razred. Štednja je na dobrovoljnoj bazi, a Izvršni odbor upravlja procesom štednje.

Svaki učenik ima svoju štednu knjižicu i može svakodnevno da ulaže novac razrednom blagajniku.

Razred zatim ulaže u Razrednu štednju u zadružnu banku svake nedelje. Ako ne postoji razredni blagajnik, depozitorna zadružna banka šalje u školu osobu koja je zadužena da pokupi uloge.

Računi su registrovani i u ličnim bankarskim štednim knjižicama i individualnim knjigama na bazi razreda.

Grupna štednja u zadružnoj banci zarađuje kamatu. Međutim, individualna štednja deteta zarađuje kamatu samo kada dostigne 200 filipinskih pezosa (PHP) (RSD 400). Škola dobija dodatnu kamatu.

Više od polovine učenika štedi i njihova prosečna štednja mesečno iznosi 320PHP (RSD 600).

Postoji razlika u uslovima za podizanje novca. U jednoj zadružnoj banci, decu obeshrabruju da podižu novac. Ona dobijaju nazad svoju štednju kada maturiraju u školi. U drugim zadružnim bankama, deca mogu da podignu novac nakon što podnesu zahtev koji je potpisao roditelj/staratelj. Obično, podizanje novca koje prelazi određeni iznos mora da bude objašnjeno (uz obrazloženi razlog, kao što je zahtev za podizanje novca neophodnog za školske troškove, hitan slučaj, itd.).

Roditelji/staratelji su informisani o procesu štednje i programu putem pisama koja im se šalju na kuću, i na sastancima URN (Udruženja roditelja i nastavnika). Oni mogu da podstiču svoju decu da štede, ali ne mogu direktno da učestvuju u šemi štednje.

Većina učenika štedi za buduće školske troškove (nastavak školovanja). Ograničavanje podizanja novca im pomaže da više uštede i da postignu svoje ciljeve.

TEMA 3

Štednja i trošenje novca

6

Mi smo odgovorni zajmoprimci

Specifični rezultat

Razumevanje uzora i kako su oni postigli svoje ciljeve.

Cilj lekcije

Do kraja ove lekcije učenici će moći da:

1. daju razloge zašto ljudi uzimaju zajmove/kredite
2. objasne pozitivne i negativne uticaje uzimanja zajma/kredita

Neophodan materijal

1. Brošura **zajmovi/krediti i kamata** (jedna po učeniku)
2. kalkulator
3. papir
4. olovke
5. tabla/kreda ili tabla sa listovima/marker (u zavisnosti od novčanih sredstava)

Metodologija

Počni: grupna aktivnost

Nauči: diskusija u razredu

Razmisli: aktivnost u paru

Trajanje

45 minuta

Ključne reči

zajam/kredit, kamata, godišnje, rok, kreditna sposobnost

Informacija za nastavnika

Pre ove lekcije, napišite na tabli/tabli sa listovima pitanja koja su nabrojana u **aktivnosti Počni** tako da učenici mogu lako da se vrate na njih tokom ove vežbe

Pre ove radionice pregledajte **Brošuru zajam/kredit i kamata** i uverite se da je sve jasno. Pripremite nekoliko jednostavnih pitanja da ih podelite sa grupom ako mislite da će oni naći brošuru previše izazovnom.

Počni Grupna aktivnost

1. Neka učenici formiraju grupe od po četvoro.
2. Zamolite učenike da podele odgovore na donja pitanja na tabli/tabli sa listovima sa svojim članovima grupe:
 - Da li ste ikada pozajmili nešto od nekoga?
 - Šta je to bilo i zašto ste to pozajmili?
 - Da li ste to vratili? Zašto/Zašto niste?

Nauči Diskusija u razredu

1. Prekopirajte donju tabelu na tablu/tablu sa listovima i zamolite najmanje dva člana iz svake grupe da podele svoje odgovore iz aktivnosti Počni. Dok oni to rade, zapišite odgovore u tabelu.

Pozajmljen predmet	Razlog za ne pozajmljivanje	Razlog vraćanja	Razlog vraćanja

2. Pitajte učenike:

- Zašto bi trebalo da se uzdržavamo od pozajmljivanja koliko god je moguće? (Predlozi mogu da uključuju: može da postane stvaranje navike; nije dobro uvek zavisiti od drugih za stvari koje su nam potrebne; bolje je uštedeti ili sačekati dok imamo novca da kupimo nešto tako da bi više cenili novac, itd.)
- Ako ne možemo da izbegnemo pozajmljivanje, pak, zašto bi onda trebalo da budemo dovoljno odgovorni da vratimo šta god da smo pozajmili? (Predlozi mogu da uključuju: nije naše; pozajmljivanje se razlikuje od zamoliti/zatražiti; želimo da održimo svoj integritet tako da ljudi neće oklevati da nam ponovo pozajme u budućnosti, itd.)
- Šta mislite koja je najpopularnija stvar na svetu za pozajmicu?

3. Kada učenik odgovori novac, pitajte:

- Koje razloge ljudi imaju da pozajmljuju novac? (Zapišite odgovore učenika na tablu/ tablu sa listovima. Primeri mogu da obuhvate: da kupe nužne potrebe, usled hitnog slučaja; da kupe nešto što puno košta, itd.)
- Od koga ili odakle ljudi pozajmljuju novac? (Primeri mogu da uključuju: od drugih ljudi, prijatelja ili rođaka; ljudi koje ne poznaju kao što su privatni zajmodavci: kreditne organizacije, banke, itd.)

4. Podsetite učenike na prethodnu lekciju, „Štedimo da bi trošili“, u kojoj su naučili da bi banke mogle da budu dobra mesta da se čuva novac, zato što su bezbedne a njihov novac zarađuje kamatu.

5. Dajte svakom učeniku primerak brošure **Zajmovi/kredit i kamata**. Informišite učenike da će se u današnjoj lekciji fokusirati na maksimalno tri tačke iz brošure (vi možete da izaberete one za koje mislite da su najvažnije/relevantnije).

Razmisli Aktivnost u paru

1. Zamolite učenike da formiraju parove i da diskutuju jedan sa drugim o najvažnijim stvarima koje su naučili u današnjoj lekciji.

AKTIVNOST SA RODITELJIMA

Neka učenici razmisle da li još uvek poseduju nešto što im ne pripada. Zamolite ih da taj predmet vrate što je moguće pre i da taj čin bude početak negovanja dobre navike vraćanja ili otplate bilo čega pozajmljenog.

Zajmovi/kredit i kamata

Banke mogu da plaćaju kamatu ulagačima zato što banke investiraju novac koji imaju u nove poslovne prilike, kao što su poslovi koji se razvijaju i rastu iz kojih mogu da zarade profit i tada ga prenesu na ulagače preko kamata.

Kada banka nekome pozajmi novac to se zove „zajam/kredit“, i postoje mnoge vrste zajmova/kredita, kao što su:

Poslovni zajam/kredit

Novac koji je pozajmljen se koristi za početak novog posla; kao pomoć u postojećem poslu; za pomoć poslovnim ljudima da kupe potrebne stvari, kao što su sirovine ili mašine.

Stambeni zajam/kredit

Pozajmljeni novac se koristi za gradnju nove kuće, ili popravku ili proširenje postojeće.

Zajam/kredit za automobile/kamione

Pozajmljeni novac se koristi za kupovinu automobila, kamiona ili drugog prevoznog sredstva

Lični zajam/kredit

Pozajmljeni novac se koristi za lične razloge (na primer da se finansira obrazovanje ili putovanje; za bolničke troškove, da se kupi kompjuter, gadžeti, itd.)

lako osoba koja uzima zajam/kredit dobija potreban novac, sam zajam/kredit ih košta u novcu i taj trošak se zove „kamata na zajam/kredit“. Kada ljudi pozajmljuju novac iz drugih izvora, njima isto tako može da bude zaračunata kamata. Mogu da pozajmljuju od rođaka ili prijatelja i, dok neki mogu da pozajmljuju besplatno, drugi mogu da zaračunaju kamatu.

Kamata na zajam/kredit se obračunava na isti način kao normalna kamata, jedina razlika je u tome što su kamate na štednju mnogo, mnogo niže nego kamate na zajam/kredit zato što banke preuzimaju rizik pozajmljivanjem novca svojih ulagača, a rizik ima cenu.

Ako se zajam/kredit otplaćuje za manje od godinu dana:

Iznos zajma/kredita x % kamatne stope godišnje x rok/365 dana = kamata na zajam/kredit

Ako se zajam/kredit otplaćuje tačno godinu dana:

Iznos zajma/kredita x % kamatne stope godišnje = kamata na zajam/kredit

PRAVILO broja 72

Efekat kamate može da se izračuna koristeći pravilo broja 72.

To je procenat koji određuje rast iznosa novca koji imate ili dugujete, kao što je 15% godišnje

Najjednostavniji način da izračunate efekat kamate je da sledite sledeće proračune:

Ako podelite 72 sa godišnjim procentom kamate, rezultat je broj godina koje treba da čekate da bi se vaš novac udvostručio ukoliko ne dodajete ili ne podižete ništa!

Tako da kamatna stopa od 15% na štednom računu znači da treba da podelite 72 sa 15 i naći ćete da će se vaš nova udvostručiti sam od sebe za samo 4,8 godina.

Ljudi uzimaju zajmove/kredite iako imaju troškove kamate, iz niza razloga. Ti razlozi bi mogli da obuhvataju činjenicu da ljudi nemaju uvek novac za situacije hitnih slučajeva; ili ljudi nisu disciplinovani da štede kako bi kupili nešto skupo, već će verovatno biti više primorani da plate kada su zakonom obavezani – što znači da zapravo mogu da budu kažnjeni ili predati sudu ako ne otplate taj novac.

Ako se prihod od zajma/kredita koristi za bilo šta od sledećeg, tada je dobro uzeti zajam/kredit.

Kuća

Ovo je dobra investicija jer se njena vrednost povećava tokom vremena.

Obrazovanje

Ovo je investicija u nečiju budućnost.

Hitni slučajevi

Ovo su nepredviđeni događaji.

Za otpočinjanje posla

Pozajmljivanje novca za ovo je dobro zato što postoje očekivanja da se u budućnosti zaradi više novca.

Nemogućnost otplate troškova povezanih sa uzimanjem zajma/kredita **ima pravne implikacije**

Neka osoba može da ode u zatvor ako on/ona ne namiri svoja dugovanja

Podaci o dobroj otplati zajma/kredita povećavaju kreditnu sposobnost neke osobe. To znači da ljudi i institucije pozajmljuju novac nekome za koga znaju da ima dobru istoriju podataka što se tiče pozajmljivanja novca i da je verovatnije da će ponovo pozajmljivati nekome za koga znaju da je u mogućnosti da otplati novac, na osnovu prethodnog iskustva.

Ako se zajam/kredit koristi za kupovinu nekih od sledećih artikala, tada bi zajmoprimac možda želeo da ponovo razmisli o uzimanju zajma/kredita:

Putovanje

Ovo nije neophodno ili pitanje hitnog slučaja, i zato možemo da uštedimo za to. Šta više, ne vodi ka većoj zaradi u budućnosti.

Kola i gadžeti

Ovi predmeti mogu lako da izgube na svojoj vrednosti i nisu dobra investicija zato što ne vode ka potencijalnim zaradama u budućnosti (izuzev ako automobil ili gadžet nisu neophodni za poslovanje).

TEMA 4

Planiranje i određivanje budžeta

7

Mi smo pametni kupci

Specifični rezultat

Sposobni da nabrojite različite stvari koje utiču na nas kao potrošače.

Cilj lekcije

Do kraja ove lekcije učenici će moći da:

1. imenuju različite faktore koji utiču na kupovne navike potrošača
2. objasne zašto bi trebalo da postanemo mudri potrošači

Neophodan materijal

1. Kartice sa sjajnim slovima koje prikazuju logoe popularnih proizvoda i/ili slogane
2. Poster Robe i usluga
3. papir i olovke
4. Radni list: Novac i resursi

Metodologija

Počni: igra

Nauči: diskusija

Razmisli: Aktivnost

Trajanje

45 minuta

Ključne reči

reklama, nestašica, potrebe, želje, konzumerizam

Informacija za nastavnika

Možda bi trebalo da oslobodite nešto prostora za **aktivnost Počni**.

Pre lekcije, molimo da fotokopirate oba lista sa resursima na kraju ove lekcije – logoi/slogani i slike proizvoda/usluga – i isecite ih na pojedinačne kartice za aktivnosti **Počni** i **Nauči**. Po potrebi, dodajte više logoa i/ili slogana koji su popularni i lako prepoznatljivi kako bi bili sigurni da imate dovoljno, tako da svaki par učenika može da ima najmanje po jedan pokušaj u aktivnosti **Počni**.

Počni Igra

1. Podelite učenike u dve velike grupe i zamolite ih da se poređaju jedan pored drugog u sredini učionice.
2. Informišite učenike da ćete svakom paru na početku reda pokazati karticu sa svetlećim tekstom koja prikazuje dobro poznat logo i/ili slogan i da par na početku reda mora da pokuša da identifikuje taj proizvod. Objasnite im da ko god prvi pogodi dobija jedan poen za svoj tim. Kada je taj par završio svoj pokušaj pogađanja, neka se pomere na kraj reda i ponovite postupak sa sledećim parom. Nastavite sve dok vam ne istekne vreme.
3. Ona grupa koja bude imala najviši rezultat pobeđuje u igri.

Nauči Diskusija

1. Počnite tako što ćete objasniti učenicima da su „potrebe” stvari koje su neophodne ljudima za život, kao što su osnovne potrebe hrana, voda i sklonište, a da su „želje” ona roba i usluge koje nisu neophodne za preživljavanje, kao što su brendirana roba, nezdrava hrana i skupe usluge kao usluge hotela i odmarališta.
2. Pokažite učenicima različite slike robe u usluga, jednu po jednu. Dok to radite, pitajte ih da da identifikuju da li slika predstavlja **potrebu** ili **želju**.
3. Dalje, zamolite učenike da se sete logoa i/ili slogana iz aktivnosti Počni i da identifikuju da li su to proizvodi ili usluge. Objasnite da kompanije investiraju dosta novca u reklamiranje stvari koje stvarno nisu baš neophodne kako bi uticali na kupovne navike ljudi. Kompanije isto tako koriste popularne ličnosti iz oblasti sporta, filma, itd. kao i druge dobro poznate ličnosti da bi uticali na način na koji ljudi kupuju.
4. Informišite učenike da kompanije podstiču konzumerizam – verovanje da je dobro da ljudi troše svoj novac na materijalne stvari koji nisu nužno potrebne. To je razlog zašto vidimo i čujemo sve više reklama ma internetu, TV, ulicama, časopisima, novinama, na radiju i putem drugih medija. Objasnite da je kompanijama potrebno da podstaknu

konzumerizam da bi se njihovi proizvodi i usluge kupovale, a kao rezultat stvaraju sebi profit.

5. Naglasite da postoje drugi faktori koje bi ljudi trebalo da razmotre kada kupuju. Pitajte učenike da li mogu da se sete nekog od tih faktora (primeri uključuju: cena proizvoda; da li su to neophodne potrebe ili luksuzna roba; da li postoje zamenski proizvodi; prihodi kupca, itd). Objasnite da su ovi drugi faktori zapravo važniji i mnogo relevantniji kada se donosi odluka da se nešto kupi ili ne. Dodajte da su reklame najmanje pouzdana osnova za kupovinu nečega.
6. Na kraju, ukažite im da svet zaista nema neograničeni izvor resursa. To stanje se zove o **nestašica/oskudica**, i nažalost je trajno. To znači da ako kompanije koriste reursre koji mogu da budu prirodni ili izrađeni ljudskom rukom, na stvarima koje nisu veoma važne, pre nego kasnije, možemo da ostanemo bez resursa od kojih se proizvodi roba i čine usluge koji su mnogo neophodniji za život. To bi mogli da budu hrana, osnovna odeća, stambeni objekti, medicina i mnogo toga, nasuprot brendiranoj odeći, skupim cipelama ili haj-tek gadžetima koje popularne kompanije danas prodaju.

Razmisli

Aktivnost u paru

1. Zamolite učenike da se sete negativnih efekata konzumerizma koji posebno utiču na sledeće:
 - životnu sredinu
 - kulturu određenog mesta
2. Podstaknite ih da se sete nekih stvari koje nisu pomenute u lekciji.
3. Neka učenici podele svoje odgovore sa ostatkom razreda, jedan po jedan.

AKTIVNOST SA RODITELJIMA

Neka se učenici obavežu da sledeći put kada nešto kupuju, sebi prvo postavljaju pitanje **Da li je ovo nešto što mi je potrebno ili to samo želim?** pre nego što donesu odluku.

Ovu stranicu možete odštampati!

KARTICE ZA UČENJE

POPULARNI AMBLEMI

Ovu stranicu možete odštampati!

POSTER

ROBE I USLUGE

Vatrogasci

Hrana

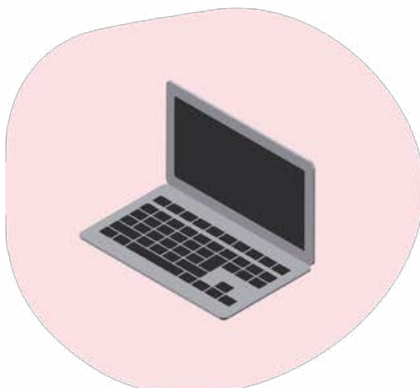
Automobil

Bankarstvo

Spravice

**Zdravstvena
zaštita**

RADNI LIST

Ovu stranicu možete odštampati!

NOVAC I REURSI

1. Objasnite koje su koristi/dobre strane i izazovi korišćenja ovih metoda štednje:

Kasica prasica ili štedna kasica kod kuće

Prednost:

Izazovi:

Štednja sa drugovima u školi

Prednost:

Izazovi:

Štednja u finansijskoj instituciji (kao banka)

Prednost:

Izazovi:

2. Ponekad postoje okolnosti kada ljudima treba više novca. To može biti zato što neko želi da investira u novi posao ili poboljša svoje životne uslove, ili zato što je potreban dodatni novac za pokrivanje neočekivanih troškova kao što je hitan slučaj u porodici ili zbog teške ekonomske situacije. Ako pozajmite novac, često morate da platite kamatu (dodatni iznos) povrh novca koji ste prvobitno pozajmili.

Da biste jednostavno izračunali kamatu možete da koristite sledeću jednačinu:

Kamata = Glavnica (iznos pozajmljenog novca) x Kamatna stopa x Vreme,
koja može da se napiše i na sledeći način:

$$K = G \times Ks \times V$$

Pročitajte sledeće primere i odgovorite na pitanja:

Kako bi platila školarinu za fakultet, Daša je uzela zajam od banke u vrednosti od 90,000 dinara po kamatnoj stopi od 10% godišnje za period od 3 godine.

Kolika je ukupna suma (kamate i zajma) koju će platiti banci na kraju 3 godine?

Kamata:

Zajam:

Ukupno:

Aleks je pozajmio 200,000 dinara od banke kako bi kupio pećnicu za svoje poslovanje po kamatnoj stopi od 12% godišnje za period od 2 godine.

Koliko treba da plati na kraju 2. godine?

Kamata:

Zajam:

Ukupno:

3. Pozajmljivanje novca je velika odgovornost. S jedne strane, ako osoba ne izmiri kredit, može biti kažnjena ili, u nekim slučajevima, može otići u zatvor. S druge strane, evidencija o dobroj otplati kredita povećava kreditnu sposobnost osobe. Institucije pozajmljuju novac nekome za koga znaju da ima dobru reputaciju kada je u pitanju pozajmljivanje novca i da će verovatno ponovo pozajmiti nekome za koga znaju da će moći da vrati novac, na osnovu prethodnih iskustava.

Pročitajte dole navedene osobine i odlučite da li su rizične ili odgovorne:

Osobine	Rizično/Odgovorno
1. Pravljenje detaljnog plana da biste znali kada i kako da vratite svoj kredit	
2. Tražiti zajam zajedno sa nekim ko je bogat kako bi ga on/ona vratio/la	
3. Traženje novca od porodice ili prijatelja bez razgovora o tome kako i kada ćete vratiti zajam	
4. Upoređivanje kamatnih stopa različitih finansijskih institucija pre nego što odaberete jednu	
5. Napravite listu vaših potreba i želja i odredite prioritete koje ćete finansirati kreditom	

TEMA 5

Socijalni i finansijski projekti

8

Organizovanje projekta

Cilj lekcije

Do kraja ove lekcije učenici će moći da:

1. izaberu ideju o projektu
2. planiraju akcije za sprovođenje svog projekta
3. budu uzbuđeni zbog izvođenja svog projekta

Neophodni materijali

1. Priča o socijalnom projektu Demokratske Republike Kongo
2. Dodatne priče o projektima
3. tabla/kreda ili tabla sa listovima/marker (u zavisnosti od novčanih sredstava)
4. kartice (po dve za svaku grupu)
5. hemijske olovke

Metodologija

Počni: priče o projektima

Nauči: mozganje i odabir ideje za projekat

Razmisli: budžet i akcioni plan

Trajanje

50 minuta

Ključne reči

oglas, oskudica, potrebe, želje, konzumerizam

Napomena za nastavnika

Verovatno će vam 45 minuta biti malo da omogućite produktivne diskusije o različitim idejama, identifikujete relevantne kriterijume i u potpunosti napravite plan projekta. Ako je moguće, preporučljivo je da se ovoj lekciji posveti više vremena ili da se lekcija podeli na dve.

Kada učenici sprovedu svoj projekat, dozvolite da razmisle o tome kako su se stvari odvijale i kako bi mogli da poboljšaju stvari sledeći put.

Počni Priče o projektima

1. Pročitajte učenicima priču o socijalnom projektu Demokratske Republike Kongo.
2. Potom, pročitajte dodatne priče sa Aflaton-mreže date u nastavku.

INDONEZIJA:

Učenici su razvili kreativnost i timski rad kroz finansijske projekte u školama, kao što su pravljenje metli i tanjira od kokosovog materijala, prerada slanijaja i pravljenje batika, što je pomoglo u podizanju svesti o nasleđu i lokalnom potencijalu. Učenici su prodavali svoje proizvode drugoj deci, roditeljima/starateljima i komšijama.

MALAVI:

Članovi Aflaton-kluba u Guh Gumbi i Uh Chimutu, u Malaviju, znali su da nemaju dovoljno novca da pohađaju centar za stručnu obuku za učenje stolarskog zanata. Neki od članova kluba nisu imali novca ni da plate knjige ili uniforme. Tako su došli do genijalnog rešenja koje bi rešilo oba problema.

Odlučili su da iskoriste svoju zajedničku ušteđevinu da unajme instruktora koji bi ih naučio kako da prave stolice koristeći lokalno dostupne resurse. Kada su naučili kako da prave stolice, članovi grupe su počeli zajednicama da prodaju stolice koje su proizveli u svojim klubovima.

Dobit od prodaje potom je stavljena u kolektivnu štednju grupe i namenjena za pomoć članovima kluba da plate školski pribor kao što su radne sveske, sapun i uniforme.

MAROKO:

Deca skitnice koristila su odbačene metalne komade i drvene materijale za izradu umetničkih dela, koje su želeli da izlože i prodaju gostima koje su pozvali na izložbu.

Nauči Diskusija u razredu

1. Predstavite učenicima sledeći koncept projekta:

DEFINICIJA

Projekat je inicijativa ili ideja sa određenom svrhom. Svrha može biti stvaranje prihoda, za dobrobit grupe ljudi, zajednice ili okruženja; ili da se podigne svest o važnom pitanju. Projekat zahteva organizaciju aktivnosti.

2. Informišite učenike da projekti mogu biti različite prirode, a da ponekad mogu biti i kombinacija više njih. Napišite tri različita tipa projekata i njihovu svrhu na tabli:
 - **Socijalni projekat:** za dobrobit grupe ljudi ili zajednice; ili da se podigne svest o važnom pitanju.
 - **Finansijski projekat:** stvaranje prihoda.
 - **Ekološki projekat:** briga o životnoj sredini, kako bi buduće generacije uživale u onome u čemu mi uživamo.
3. Upitajte učenike da li mogu da prepoznaju kom tipu (ili kombinaciji) pripadaju projekti iz priča koje ćete im pročitati.
4. Obavestite učenike da će od njih biti zatraženo da rade u grupama kako bi došli do ideja o projektu, ali da su oni prvi koji će kao razred uspostaviti kriterijume za izbor najboljih ideja (na primer: kreativnost; uključivanje velikog broja ljudi; faktor zabave; najveći uticaj na ljude; jednostavno za izvođenje; povoljno, itd.). Neka se zapitaju:
 - Šta je to što će projekat učiniti značajnim?
5. Napišite njihove kriterijume na tabli/tabli sa listovima kako bi bili u mogućnosti da ih lako vide kasnije.
6. Dalje, podelite učenike na grupe od po petoro do sedmoro i dajte svakoj grupi dve kartice i hemijsku olovku. Zamolite ih da promisle međusobno kako bi odabrali dve ideje za

projekat po grupi, te da zapišu svaku ideju na posebnu karticu. Ohrabrite ih da identifikuju projekte koji su kombinacija dva različita tipa (npr. socijalno, finansijsko i ekološko).

7. Posle određenog vremena, sakupite kartice od svake grupe i zalepite ih na zid. Grupišite ideje koje su slične ili iste.
8. Nacrtajte dole prikazanu tabelu na tabli/table sa listovima i zamolite učenike da ocene svaku ideju od 1 do 5 za svaki od kriterijuma oko kojih su se ranije dogovorili (pri čemu je 1 najniži rezultat, a 5 najviši).

	Ideja projekta 1	Ideja projekta 2	Ideja projekta 3
Kriterijum 1			
Kriterijum 2			
Kriterijum 3			
Kriterijum 4			
Ukupno poena			

9. Možete da date sledeći primer ako želite:

Učenici biraju tri kriterijuma: kreativnost, niska cena i zabava. Imali su dve poslovne ideje: jedna je super kreativna i zabavna, ali prilično skupa za izvođenje. Druga ideja je manje zabavna, nije baš kreativna i takođe malo skupa. Ovako izgleda njihova tabela

	Ideja projekta 1	Ideja projekta 2
Kreativnost	5	2
Niska cena	2	2
Zabavno	5	3
UKUPNO POENA	12	7

10. Šta mislite, koju ideju će izabrati?
11. Dozvolite učenicima da izračunaju ukupan broj poena svojih ideja za projekte i da izaberu/glasaju za onu koja ima najviše poena. Ako nisu zadovoljni svojim rezultatom, ohrabrite ih da razgovaraju o tome da li su utvrđeni kriterijumi zaista bili najbolji. Postavite im sledeća pitanja:
- Koje druge kriterijume bi trebali da uključimo?
 - Da li postoji kriterijum koji je vredniji od nekog drugog?

Razmisli

Aktivnost u paru

1. Zamolite učenike da razmisle o tome šta će im sve trebati da bi nastavili sa svojim izabranim projektom. Nacrtajte tabelu ispod na tabli/table sa listovima i pomozite im da je popune (označite stavke koje mogu sami da nabave i/ili treba da kupe sa „X“)

	Lista potrebnih stvari	Stvari koje sami nabavljamo	Stvari koje treba da se kupe
1			
2			
3			
4			
..			

2. Pomozite im da izračunaju koliko od svake stavke na njihovoj listi treba da kupe (ako ne mogu sami da shvate) i koliko će to koštati. Spomenite da se ovo zove budžet. Nacrtajte sledeću tabelu na tabli/tabli sa listovima da biste im pomogli da razrade svoj budžet:

BUDŽET

	Lista stvari koje treba da se kupe	Količina	Cena
1			
2			
3			
..			

UKUPNO

3. Neka učenici razgovaraju/razmišljaju o tome kako mogu da podignu ili prikupe novac koji im je potreban. Ako osećaju da neće moći da prikupe dovoljno novca, pitajte ih sledeće:

- Možete li da pozajmite neke od potrebnih stvari? Ako možete, od koga ili odakle?
- Koje druge stvari možete koristiti umesto toga?
- Ima li stvari bez kojih biste mogli?

4. Prilagodite budžet ako je potrebno.

5. Nacrtajte donju tabelu na tabli/tabli sa listovima i zamolite učenike da identifikuju šta treba da se uradi da bi pokrenuli svoje preduzeće:

Akcije Šta je potrebno da se uradi?	Odgovorni Ko će biti glavni odgovorni?	Rok Kada ćemo biti u stanju da to izvedemo?

6. Uverite se da su za sve radnje zadužene odgovorne osobe i da su svi učenici (ili što je više njih moguće) odgovorni za nešto. Odgovorna osoba/e možda neće morati sama da preduzme radnju, ali će biti odgovorna da podseti ostatak razreda da je izvrši.

7.7. Počnite pripreme!

DEMOKRATSKA REPUBLIKA KONGO: PRIČA O SOCIJALNOM PROJEKTU

U selu Čikamba, 50km jugozapadno od Bukavua, u Demokratskoj Republici Kongo, mlada majka od 16 godina, inače nepismena, otišla je u lokalnu kliniku na lečenje svog bolesnog deteta. Posle lekarske konsultacije, medicinska sestra je detetu prepisala supozitorije za analnu primenu. Medicinska sestra zatim beleži u medicinskom kartonu kako se koristi lek tako što ispisuje reč UPOTREBA.

Kada su se vrati kući, majka deteta (koja ne može sama da pročita) pokazuje komšinici medicinski karton koja onda objašnjava kako se lek koristi. Ova komšinica, koja je pismena ali za kisvahili, lokalni jezik, pročitavši reč UPOTREBA, koja na lokalnom jeziku znači ZDROBITI, zaključuje da je medicinska sestra prepisala da se lek zdrobi pre nego što se oralno da detetu. Mlada majka ne čeka duže i daje zdrobljeni lek svom detetu. Nažalost, nakon nekog vremena, kada je već pala noć, dete postaje uznemireno i ubrzo potom umire.

Čuvši kako je dete umrlo, mladi ljudi su shvatili da je gubitak deteta povezan sa trovanjem usled problema u komunikaciji i nepismenosti ove dve žene. Nakon ove nesreće, mladi ljudi koji pohađaju klubove pokrenuli su socijalni projekat otvaranjem centra za opismenjavanje mladih. Nadaju se da će na ovaj način pomoći u sprečavanju ovakvih strašnih nesreća.

Sve o AFLATON-DANU!

Aflaton-dan se slavi širom sveta 17. marta. To je prilika za učenike da proslave sav rad koji su ostvarili tokom cele godine, da razmišljaju o ličnom razvoju, da prikažu svoja dostignuća svojoj školi, roditeljima/starateljima i zajednici, i da se osećaju povezanim sa drugom Aflaton-decom. U školama i Aflaton-klubovima po celom svetu, deca proslavljaju Dan Aflatona na različite načine.

Na ovaj dan, Aflaton International organizuje video pozive sa partnerima širom regiona i deca i partneri po celom regionu se sreću, pozdravljaju, časkaju i uče. To je jedan interaktivan događaj; ohrabrujemo vas i vašu organizaciju da učestvujete.

★ SAVET

Ako **17. mart** nije prikladan uzimajući u obzir školsku godinu u vašoj zemlji možete uvek da održite Dan Aflatona u bilo koje drugo vreme, deleći rad i učenje sa roditeljima/starateljima i/ili učenicima iz drugih razreda.

ZNAČAJ KOJI DOGAĐAJI KAO ŠTO JE AFLATON-DAN IMAJU ZA SVE KOJI UČESTVUJU U NJIMA:

1. Učenicima omogućava da pokažu svoje skrivene potencijale;
2. To je prilika da učenici grade odnos sa svojim drugovima i nastavnicima;
3. To je prilika da roditelji shvate interesovanja svoje dece u vezi sa nastavnim programom;
4. To je zanimljiv način da se deci omogući da se bave planiranjem, organizacijom i da fizički budu aktivna.

PRIPREME ZA AFLATON-DAN

1. Prema raspoloživom vremenu i sredstvima, vi zajedno sa učenicima možete da otpočnete pripreme za Aflaton-dan.
2. **Podstaknite** decu da kreiraju dekoracije od otpada, da pripreme skečeve, da recituju pesmice, itd.
3. Možete da zamolite decu da naprave Aflaton-ugao gde će da izlože svoje radne listove, štedne kasice ili čak Aflaton-poster.
4. Po mogućstvu uključite i školu/zajednicu i roditelje.
5. **Pozovite!** Informišite i po mogućstvu pozovite direktora škole, kolege, učenike iz drugih razreda i roditelje/staratelje.
6. **Razglasite!** Pošaljite fotografije ili napišite članak o ovom danu za vaše lokalne novine.
7. Pripremite male kartice zahvalnica i/ili poklone za vašeg(e) gosta(e).
8. **Identifikujte učenika(e) koji će pomoći u organizovanju celokupnog događaja sa vama.**

ORGANIZACIONI KOMITET

Pobrinite se da učenici razumeju da kada će organizovati proslavu Dana Aflatona, biće im neophodan demokratski izabran organizacioni komitet. Organizacioni komitet će pomoći u nadgledanju planiranja ovog dana.

ULOGE ĆE UKLJUČIVATI:

Predsedavajućeg: to je osoba koja je odgovorna za nadgledanje planova i koja obezbeđuje da svi učestvuju, izvršavaju svoje uloge i uživaju u toj aktivnosti.

Blagajnik: ova osoba je odgovorna za upravljanje novcem koji je uključen u održavanje ovog događaja.

Sekretar: ova osoba je odgovorna za pravljenje zabeleški tokom sastanka i da vodi računa da svako zna svoje uloge i zadatke.

Vođe timova: vođa tima predstavlja radnu grupu. Oni su odgovorni da izveštavaju ceo razred o napredovanju i dužnostima tima.

Predložene radne grupe su kako sledi:

Radna grupa za nabavku: odgovorna za nabavku bilo koje hrane ili dekoracija potrebnih za ovaj događaj.

Radna grupa za pripremu hrane: odgovorna za kuvanje i pripremu hrane.

Radna grupa za dekorisanje: odgovorna za uređenje i dekoraciju učionice.

SMERNICE ZA GOSTA-GOVORNIKA (AKO DOLAZI)

Gost-govornik je osoba koja će održati govor na ovom skupu.

- 1. Pokušajte isto tako da pozovete ljude koji žive sa invaliditetima a koji rade.** Oni mogu isto tako da budu roditelji, baštovan, čistač, prodavac povrća, prodavac/prodavačica, direktor, itd.
- 3. Završite i pozovite gosta govornika** najmanje nedelju dana pre događaja. Ljubazno podsetite govornika jedan dan pre događaja.
- 4. Informišite** govornika o datumu, vremenu, mestu održavanja i publici.
- 5.** Isto tako možete da ih ukratko uputite o tome šta se od njih očekuje na Dan Aflatona.
- 6.** Isto tako možete da im kažete ako je potrebno neko pravilo oblačenja (po izboru)
- 7.** Možete da pozovete razne ljude i ponovite ovu radionicu nekoliko puta, ili možete da produžite vreme radionice.

TEMA 5

Socijalni i finansijski projekti

9

Dan Aflatona!

Specifični rezultat

Razmišljaj, diskutuj i pokaži šta si naučio/la iz Aflaton-aktivnosti i proslavi uspešan završetak ove radionice.

Cilj lekcije

Do kraja ove lekcije, učenici će moći da:

1. identifikuju i istraže problem zajednice i predlože rešenje
2. unapred planiraju i organizuju neki događaj
3. pokažu šta su naučili

Neophodni materijali

1. kartice sa tekstom zahvalnosti i/ili poklon za gosta/šću(e) (pripremili učenici)
2. tabla, papir (plavi, po mogućstvu), olovka, boje
3. **Radni list: Istraživanje zajednice** (po jedan za svaku grupu)
4. **Aflaton-diplome**

Metodologija

Počni: diskusija

Nauči: grupna aktivnost

Razmisli: individualna aktivnost

Trajanje

60 minuta - 120 minuta

Ključne reči

zajednica, rešenja, godišnji događaj, proslava, naučeno

Napomena za nastavnika

Učenici bi trebalo da vode ovu aktivnost. Pokušajte da ih uključite u aktivnosti kao što su dekoracija učionice/prostora ili zahvaljivanje gostu govorniku. Učenici bi trebalo da odaberu iz čitave kutije aktivnosti tako što bi neko mogao da pokuša da recituje pesmu, da izvede igru, itd. Tada ste uspešno održali planiranu radionicu, **SVAKA ČAST**. Vreme je i da vi kao nastavnik isto tako **PROSLAVITE** te nemojte da **OKLEVATE**.

Ova lekcija će omogućiti studentima da prepoznaju problem u svojoj zajednici i primene svoje akademske, društvene i lične veštine da predlože rešenje.

Pripreme pre časa: Vreme za dekorisanje

- 1. Dekorišite/Ukrasite!** Uverite se da vaša učionica ima što je više moguće izloženih radova učenika. Možda isto tako možete da izložite i radne listove učenika i Aflaton-knjige (po slobodnom izboru).
- 2. Pozovite! Informišite** i po mogućstvu pozovite na proslavu direktora škole, kolege, učenike iz drugih razreda i roditelje/staratelje.
- 3. Brzo slikajte!** Napravite što je moguće više fotografija i video snimaka tokom dana. Ne zaboravite da zatražite dozvolu roditelja/staratelja.
- 4.** Uradite probno uvežbavanje sa učenicima koji su zaduženi da olakšaju pripremu kako biste bili sigurni da ste kao tim dobro pripremljeni.

Počni Diskusija

- 1.** Neka učenici požele dobrodošlicu gostima, roditeljima, školskom osoblju, itd.
- 2.** Sada dozvolite učeniku pomoćniku da pročita ostalim učenicima sledeće dve definicije:

DEFINICIJA

Društvena preduzeća su društveni poduhvati ili projekti sa društvenim svrhama. Svako preduzeće koje ima za cilj da pomogne u poboljšanju zajednice jer joj nešto nedostaje ili nešto nije efikasno obezbeđeno može se identifikovati kao društveno preduzeće

Razvoj zajednice je proces pomoći zajednici kako bi dostigla svoj puni potencijal za rast. Može se započeti od mogućnosti da se identifikuju potrebe zajednice i zatim da se kolektivno dogovori o tome kako se potrebe mogu namiriti.

3. Upitajte učenike:

- Koja je veza između **Socijalnog projekta** i **Razvoja zajednice**?

VIDEO

Dan Aflatona spaja devojčice preko dva okeana

<https://www.youtube.com/watch?v=QluOCS1enBQ>

Aflatoun Day: Financiële educatie in internationaal perspectief

<https://www.youtube.com/watch?v=VbnN1X7oRIw>

Nauči

Grupna aktivnost

1. Podelite učenike na grupe od po petoro i neka porazgovaraju i identifikuju problem sa kojim se suočavaju u svojoj zajednici a koji bi voleli da reše. Na primer: odlaganje otpada, noćna dobacivanja, itd.
2. Sada zamolite učenika pomagača da podeli po jedan **Radni list istraživanje zajednice** po grupi. Neka grupe prodiskutuju i popune radne listove.
3. Ohrabrite roditelje, osoblje ili gostujuće govornike da se pridruže grupama u fazi planiranja. Recite im da na osnovu svog iskustva mogu da vode učenike jer imaju bolje iskustvo i znanje o zajednici i srodnim oblastima.
4. Obavestite grupe da treba da planiraju socijalni projekat koji može da odgovori na identifikovani problem. Objasnite da su socijalni projekti oni projekti koji se fokusiraju na interese ljudi i planete ispred profita.
5. Zamolite grupe da smisle naziv za svoje socijalni projekat.
6. Pozovite predstavnika grupe da podeli naziv svog projekta, cilj i problem zajednice kojim bi želeli da se pozabave. Možete podstaći druge grupe da predlože rešenja koja nisu pronađena.
7. Dodelite aplauz grupama i roditeljima, kao i osoblju za njihov doprinos.

Razmisli

Individualna aktivnost

1. Zamolite pojedince da nacrtaju sliku idealne zajednice koju bi želeli da vide u budućnosti.
2. Zamolite volontere da predstavljaju svoje crteže celoj grupi.
3. Pripremite kratak govor u kome delite svoja osećanja i ono što predajete sa učenicima. Možete isto tako da obuhvatite i savete za roditelje. Primer, kako mogu da promoviraju navike štednje među decom, kako mogu da dozvole deci da izraze svoje emocije, itd.
4. Isto tako možete da pozovete gosta govornika/osoblje/roditelja volontera da podeli svoje priče o životu u zajednici, šta se promenilo, šta je to što im nedostaje i koje su tehnološke prednosti postignute u međuvremenu.
5. Okupite učenike i pozovite ih da predstavljaju šta su naučili na Aflaton-lekcijama, da naprave skeč ili da recituju pesmu.
6. Na kraju pozovite gosta govornika/ roditelje da razdele diplome deci.

Čestitamo! Završili smo ovu radionicu!

Ovu stranicu možete odštampati!

RADNI LIST

ISTRAŽIVANJE ZAJEDNICE

Zajednica kojom se treba pozabaviti:

Zašto je to važno:

Rešenja koja predlažeš:

Realne akcije koje ti i tvoji drugari možete da preduzmete kako trenutno stoje stvari:

Potencijalna podrška je potrebna od:

A large, empty, light pink rounded rectangular box intended for writing the answer to the question above.

Potrebni resursi:

A large, empty, light pink rounded rectangular box intended for writing the answer to the question above.

ČESTITAMO 1

Ovaj sertifikat je potvrda da

uspešno završio/la
sedmu godinu Aflaton programa.

Potpis nastavnika:

DODATNE LEKCIJE

TEMA 2

Moja prava i poštovanje prava drugih

1

Svi mi imamo ograničene resurse

Specifični rezultat

Da razumeju svoje finansijske odgovornosti i odgovornosti drugih, kao i finansijske rizike, isto tako.

Cilj lekcije

Na kraju lekcije učenici će moći da:

1. postave ciljeve
2. razviju budžet za postizanje svojih ciljeva

Neophodni materijali

1. papir
2. olovke
3. tabla/kreda ili tabla sa listovima/marker (u zavisnosti od novčanih sredstava)

Metodologija

Počni: grupna aktivnost

Nauči: diskusija u razredu

Razmisli: glasajte za izjavu

Trajanje

40 minuta

Ključne reči

ciljevi, budžet

Počni

Grupna aktivnost

1. Objasnite da će na ovoj lekciji zajedno da rade na postavljanju cilja i izradi budžeta koji bi im mogao pomoći da postignu cilj.
2. Neka učenici formiraju četiri grupe i koje treba da osmisle grubi plan kojim će se prikupiti sredstva za pomoć zajednici uništenoj prirodnom katastrofom (poput poplava, zemljotresa, toplotnog talasa ili suše). Prikupljanje sredstava za pomoć zajednici postaće cilj grupe.
3. Dajte im nekoliko minuta za diskusiju, a zatim zamolite svaku grupu da ukratko podeli svoj plan sa ostatkom razreda, jedna po jedna.
4. Kada sve četiri grupe iznesu svoju ideju, neka odeljenje glasa za plan koji zvuči kao najizvodljiviji.

Nauči

Diskusija u razredu

1. Obavestite učenike da će u mnogim slučajevima morati da razmisle o resursima koje imaju i resursima koji su im potrebni da postignu svoje ciljeve.
2. Pitajte grupu da li mogu da se sete nekih resursa koji bi im mogli biti potrebni da postignu cilj koji su odabrali u odeljku Počni. Podsetite ih da mogu da razmišljaju o finansijskim resursima (kao što je novac) ili ne-finansijskim resursima (kao što su vreme, energija, stručnjaci, itd.).
3. Praćenje i upravljanje njihovim resursima pomoći će im da se drže svog plana i postignu svoj cilj. Kada govorimo o finansijskim sredstvima, najbolji način da se to uradi je organizovan budžet. Budžet je finansijski plan koji pokazuje kako se prihod troši na različite stavke rashoda u određenom vremenskom periodu. Budžet dodeljuje ili distribuira očekivani prihod na očekivane troškove i predviđene uštede tokom određenog vremenskog perioda.
4. Objasnite da izrada budžeta zahteva sledeće (zapišite ovo na tabli/tabli sa listovima dok prolazite kroz materijal):
 - Prvo, grupa treba da postavi svoj cilj.
(Posebno u ovom slučaju, ciljevi su već postavljeni.)
 - Sledeći korak je pristupiti situaciji na odgovarajući način. Što znači, da grupa treba da zabeleži sve troškove za koje misle da će imati dok budu sprovodili svoj plan prikupljanja sredstava. Troškovi treba da budu uključeni u budžet kao kategorije potrošnje i da se definiše iznos potrošen za svaku stavku.
 - Treći korak je da se izradi plan akcije. Na primer, grupa može da smanji neke troškove ili da modifikuje kategorije potrošnje. Po ovom primeru, ako se smanje troškovi biće lakše da se isplati događaj i da imaju veću profitnu maržu za doniranje zajednici.

- Poslednji korak procesa izrade budžeta je da se proveri kako stvari napreduju i da se nešto promeni ako se pojave novi troškovi.
5. Radite zajedno na kreiranju budžeta koji uključuje sve troškove koje bi imali ako žele da sprovedu svoju inicijativu u delo. Potom prodiskutujte:
- Da li mislite da možete da smanjite neke troškove? (na primer posvećivanjem svog vremena, svojih veština, talenta ili radom bez očekivanja finansijske kompenzacije)
 - Šta bi ti mogao/la da uradiš da se prikupi novac koji ti je potreban za ovu inicijativu? (Da li ti je možda potreban privremeni zajam ili da zamoliš volontera za pomoć?)
 - Da li mislimo da će ova inicijativa da funkcioniše? Zašto/zašto ne?

NAPOMENA ZA NASTAVNIKA

Ako radite sa naprednim učenicima, dozvolite im da rade na svom budžetu u grupama. Kada završe svoju listu troškova, zamolite ih da se okupe sa drugom grupom i uporede ih. Recite im da u ovim grupama razgovaraju o pitanjima navedenim u koraku 5.

Razmisli Izglasajte izjavu

1. Zatvorite ovu radionicu sprovođenjem aktivnosti brzog glasanja. Zamolite učesnike da pokažu rukom šta misle o sledećim izjavama. Podignut jedan prst označava da se u potpunosti protive izjavi, dva prsta ako se ne slažu, tri prsta ako se niti slažu niti ne slažu, četiri ako se slažu i pet ako se u potpunosti slažu.
 - **Postavljanje ciljeva je lako**
 - **Držati se svojih ciljeva je lako**
 - **Kreiranje budžeta može da mi pomogne da postignem svoje ciljeve**
 - **Isključivo ljudima sa mnogo novca je potreban budžet**
2. Ako vam je preostalo vremena, porazgovarajte sa grupom o nekim izjavama i nekim njihovim odgovorima.

AKTIVNOST SA RODITELJIMA

1. Zamolite učenike da razmisle o jednom aspektu potrošnje u svojim domovima koji mogu da smanje, kao što je upotreba električne energije. Neka razmisle koji plan akcije oni lično mogu preduzeti da smanje ovaj trošak.

Postavljanje grupnog cilja je korisno kada imate zajednički cilj sa grupom ljudi. Jasni ciljevi i plan za njihovo postizanje mogu nam pomoći da se organizujemo i postignemo cilj u datom vremenskom okviru. Baš kao i grupni ciljevi, možemo postaviti lične ciljeve koji će nam pomoći da postignemo ono što želimo. Ciljevi mogu biti kratkoročni, srednjoročni ili dugoročni. Naši ciljevi se mogu promijeniti s vremenom, na primer, osoba u svojim tinejdžerskim godinama može postaviti kratkoročni cilj da želi da uštedi za bicikl, srednjoročni cilj da može sebi da kupi polovni auto, i dugoročni cilj useljenja u sopstveni stan. Da bi postigla ove ciljeve, osoba treba da napravi plan.

2. Zamolite učenike da osmisle jedan lični cilj na listu papira. To može biti mali i kratkoročni cilj ili ambiciozniji i dugoročniji cilj. Kada im je cilj jasan, zamolite ih da smisle plan u tri koraka za postizanje cilja.

TEMA 3

Štednja i trošenje novca

2 Mi smo upravnici životne sredine

Specifični rezultat

Razumevanje pritisaka i promene životne sredine.

Cilj lekcije

Do kraja ove lekcije, učenici će moći da:

1. da navedu ljudske radnje koje nameću pritisak i ubrzavaju promene životne sredine
2. identifikuju proaktivne načine kako da smanje negativne efekte ljudskih radnji koje utiču na životnu sredinu

Neophodni materijali

1. slike/ilustracije ljudskih radnji
2. papir
3. olovke
4. tabla/kreda ili tabla sa listovima/marker (u zavisnosti od novčanih sredstava)

Metodologija

Počni: diskusija u razredu

Nauči: grupna aktivnost

Razmisli: diskusija i aktivnost u razredu

Trajanje

55 minuta

Ključne reči

razvoj, održivi razvoj

Napomena za nastavnika

Možete odlučiti da li ćete svakom učeniku dati kopiju „Zakletve upravnika zaštite životne sredine“.

Pre lekcije, molimo vas fotokopirajte slike/ilustracije resursa ljudskih aktivnosti prikazanih na kraju ove lekcije i napravite pojedinačne slike da biste ih pokazali učenicima u aktivnosti Počni.

VIDEO

Ako postoji internet konekcija u učionici, razmotrite da podelite sa grupom sledeće video snimke kako biste ih inspirisali:

1. Globalni ciljevi – Najveća lekcija na svetu:

https://www.youtube.com/watch?v=Qx0AVjtdq_Q

2. Globalni ciljevi – Najveća lekcija na svetu: (Deo 3):

<https://www.youtube.com/watch?v=ZdOQf0nOB6A>

1

2

Počni Igra na času

1. Pokažite učenicima slike različitih ljudskih aktivnosti. Dok to radite, postavite im sledeća pitanja:
 - Šta možeš da kažeš o ovoj slici? Šta vidiš? Šta se dešava?
2. Objasnite učenicima značenje sledeća dva ključna pojma (napišite ih na tabli/tabli sa listovima dok to radite):
 - **Razvoj:** može da znači progres, promenu, rast ili napredovanje.
 - **Održivi razvoj:** može da znači progres, promenu, rast ili napredovanje, ali uz razmatranje kontinuiteta opstanka i obnavljanja prirodnih resursa.
3. Dajte učenicima nekoliko minuta da razmisle o ljudskim aktivnostima za koje veruju da utiču na prirodnu sredinu, kako negativno tako i pozitivno.

Nauči Diskusija u razredu

1. Neka učenici formiraju grupe od tri do četiri osobe.
2. Objasnite im da će sada, pošto su u većoj ili manjoj meri savladali ljudske aktivnosti koje utiču na životnu sredinu, deliti svoja mišljenja o tome u **aktivnosti Počni** sa članovima svoje grupe.
3. Dajte svakoj grupi list papira i olovku i zamolite ih da zapišu sve relevantne ljudske aktivnosti koje su identifikovali.
4. Posle nekoliko minuta, zamolite ih da stave svaku ljudsku aktivnost pod kategoriju **razvoj** ili **održivi razvoj**. Obavestite ih da ovo mogu da urade u formi liste, tabele ili dijagrama (vidi primer ispod).
5. Dok to rade, prošetajte učionicom među grupama kako biste bili sigurni da su obe kategorije ispunili aktivnostima. Ako se čini da grupa nije ispunila jednu od kategorija, možete je voditi tako što ćete podsetiti učenike na definicije ključnih koncepata na tabli/ tabli sa listovima.
6. Neka grupe, jedna po jedna, podele svoje rezultate u formi kratkog pregleda sa ostatkom razreda.

Primer:

Razvoj	Održivi razvoj'
Seča drveća Izgradnja stambenih jedinica Raskršćivanje šuma u korist obradivog zemljišta	Ponovna upotreba boca za flaširanu vodu Reciklaža papira

Razmisli Aktivnost u paru

1. Upitajte učenike o važnosti životne sredine.
2. Informišite učenike o njihovoj ulozi upravnika ili čuvara životne sredine. Obavestite ih da će dati obećanje tako što će položiti **Zakletvu upravnika zaštite životne sredine**.
3. Provedite pet minuta razmišljajući sa učenicima šta bi mogli da urade da pomognu životnoj sredini (akcioni plan za zakletvu).
4. Zamolite svakoga da bude pažljiv i da podigne desnu ruku kao da daje obećanje ili se obavezuje za nešto.
5. Zamolite ih da ponove sledeći tekst zajedno sa vama:

Uputstvo: pročitaj zakletvu ispod.

ZAKLETVA UPRAVNIKA ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Ja, (navedite ime), sam upravnik zaštite životne sredine. Odgovoran sam za stalno obilno snabdevanje prirodnim resursima i smanjenje štetnih ljudskih aktivnosti u mom neposrednom okruženju.

Moj aktivni način pomoći životnoj sredini je (državni akcioni plan). Uvek ću imati na umu ovu dužnost koju imam i sprovesti svoj akcioni plan najbolje što mogu.

AKTIVNOST SA RODITELJIMA

Zamolite učenike da prate kod kuće svoj akcioni plan koji se spominje u **Zakletvi upravnika zaštite životne sredine**. Mogu da koriste kalendar u kome mogu da štikliraju ili upišu X za svaki dan kada je njihov akcioni plan urađen/neurađen, ili posmatran/nije posmatran. Neka učenici podstaknu članove svojih porodica da im pomognu da ostvare svoje akcione planove. Mogli bi čak da održe i kratak porodični sastanak kako bi razgovarali o tome kako da poboljšaju ili prošire svoje akcione planove.

Ovu stranicu možete odštampati!

KARTICE ZA UČENJE

LJUDSKE AKTIVNOSTI

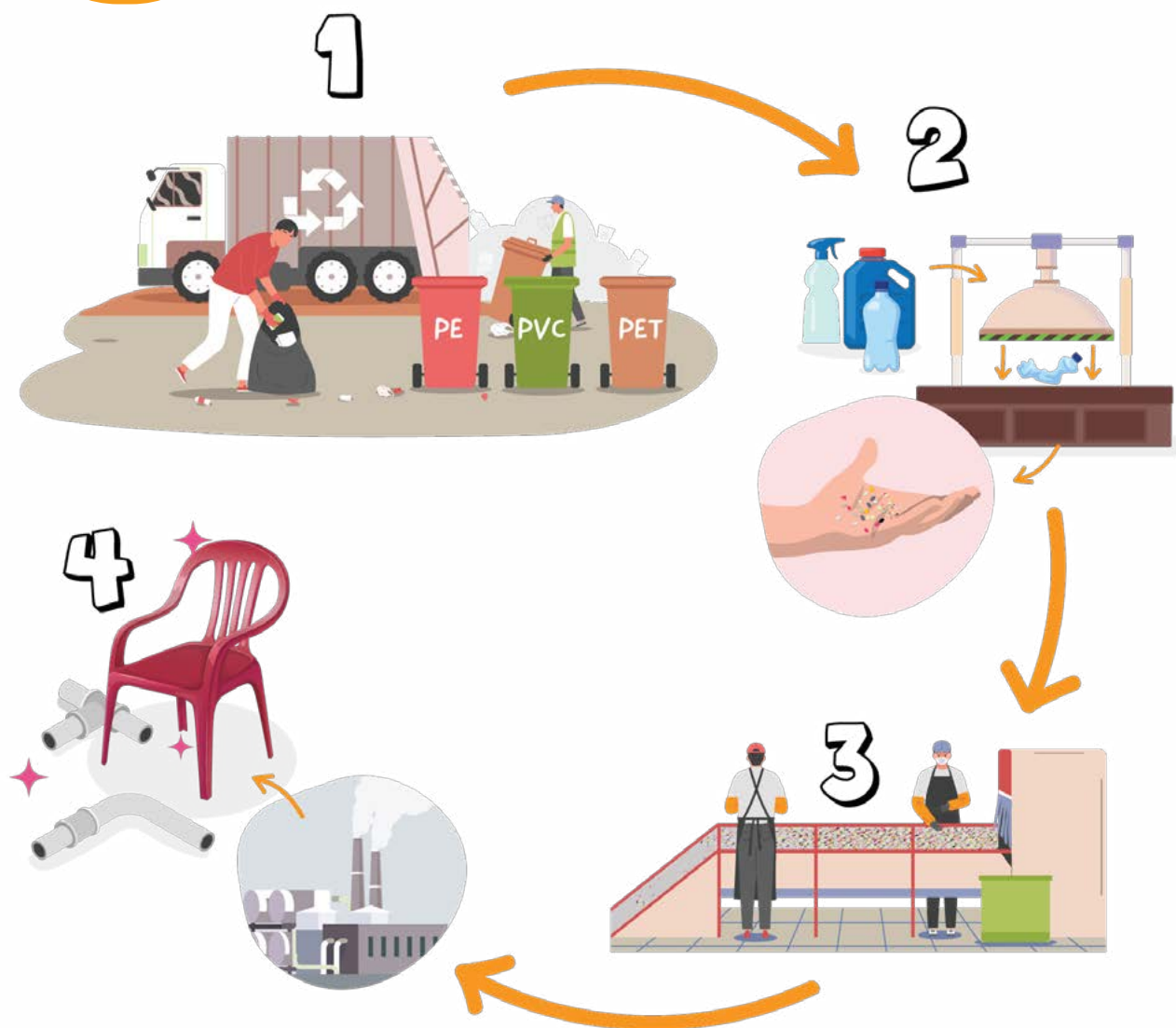

Ovu stranicu možete odštampati!

POSTER

PROCES RECIKLAŽE

TEMA 2

Moja prava i poštovanje prava drugih

3

Ne moramo da se plašimo

Specifični rezultat

Upamtiti gde da prijave slučaj, koju liniju za pomoć deci mogu da pozovu i kome mogu bezbedno da se obrate za pomoć.

Cilj lekcije

Do kraja ove lekcije učenici će moći da:

1. procene kada je situacija bezbedna ili opasna
2. identifikuju ljude koje on/ona može da uključi u svoju sigurnu mrežu

Neophodni materijali

1. primer kartice sigurne mreže ljudi
2. papir
3. olovke
4. hemijske u boji/hemijske olovke/bojice

Metodologija

Počni: aktivnost u razredu

Nauči: diskusija u razredu i individualna likovna aktivnost

Razmisli: individualna aktivnost

Trajanje

45 minuta

Ključne reči

bezbednost, opasnost, mreža

Napomena za nastavnika

Ova radionica može biti posebno izazovna za učesnike koji su iskusili neki oblik nasilja (fizičkog, emocionalnog, seksualnog, itd.). Dok sprovodite aktivnost, nastavite da proveravate energiju grupe. Ako je moguće, neka kolega bude prisutan ili u pripravnosti, da podrži radionicu u slučaju da morate da napustite prostoriju i pružite hitnu podršku učeniku koji izgubi kontrolu nad sobom.

Ne forsirajte učešće i poštujujte privatnost učesnika. Imajte na umu šta treba, a šta ne treba da radite u psihološkoj prvoj pomoći:

Psihološka prva pomoć (PPP) je tehnika koja se koristi za reagovanje na posttraumatski stresni poremećaj. **PPP obuhvata:**

- Pružanje praktične nege i podrške koja nije nametljiva.
- Procenjivanje potreba i zabrinutosti.
- Pomaganje ljudima da pristupe osnovnim potrebama (npr. hrani i vodi, informacijama). Pružanje utehe i pomoć ljudima tako da se osećaju smireno.
- Pomaganje ljudima da se povežu sa informacijama, uslugama i društvenom podrškom
- Zaštita od daljeg povređivanja

PPP nije:

- klinička ili psihijatrijska intervencija;
- psihološko ispitivanje;
- ne traži se od nekoga da analizira šta im se dogodilo niti da vreme i događaje dovede u red. Nije pritisak na ljude da vam ispričaju svoju priču;
- ne traži se od ljudi da detaljno pričaju o tome kako se osećaju ili šta se dogodilo.

★ SAVET

Za dodatne informacije, posetite link:

<https://resourcecentre.savethechildren.net/document/save-children-psychological-first-aid-training-manual-child-practitioners/>

Počni Aktivnost u razredu

1. Obavestite učenike da ćete naglas izgovoriti nekoliko situacija (navedenih u nastavku) i da se od njih očekuje da kažu **bezbedno** ili **opasno**, u zavisnosti od toga šta misle o datoj situaciji:
 - Prelazak ulice bez gledanja (da li idu kola).
 - Večera sa mojom porodicom.
 - Igranje sa šibicama.
 - Boravak u učionici.
 - Otvaranje vrata strancima.
 - Diranje mašina.
 - Igranje po ulici.
2. Posle svake situacije, pitajte učenike zašto misle da su ove situacije bezbedne ili opasne. Kao vežba kreativnosti i zabave, takođe možete pitati šta može poći naopako u situacijama koje su naizgled bezbedne.
3. Zamolite učenike da daju druge primere bezbednih ili opasnih situacija kroz koje prolaze svaki dan.

★ SAVET

Dok sprovodite ovu aktivnost, budite na oprezu i procenite reakcije učenika. Učesnici koji su doživeli nasilje ili su bili u nesigurnim situacijama mogu se osećati posebno uznemireno i možda neće želeti da se angažuju. Ne forsirajte učešće i razmislite o modifikaciji izjava ili skraćanju aktivnosti ako smatrate da je potrebno.

Nauči Diskusija u razredu i individualna likovna aktivnost

1. Pročitajte učenicima sledeći scenario:

Eni je u bolnici, čeka operaciju. Oseća se uplašeno i neprijatno. Ruke joj se znoje, a u stomaku oseća leptiriće. Svaki dan je posećuju roditelji, tetka i komšija. Kada nikoga nema, Eni leži u svom krevetu i pita se da li je bezbedna. Zabrinuta je i razmišlja šta da radi.

2. Upitajte učenike:

- Da li je Eni bezbedna?
- Šta bi mogla da uradi?

(Eni je uplašena ali bezbedna. Trebalo bi da kaže da se oseća zabrinuto odrasloj osobi od poverenja.)

3. Dalje, povedite diskusiju u razredu, koristeći sledeća pitanja:

- Šta ti misliš, u kojim situacijama deca mogu da se osećaju prilično nesigurno?
- Šta ti misliš, u koje članove porodice i prijatelje bi deca kao ti imala poverenja da će da ih čuvaju od opasnosti?
- Da li misliš da će biti u mogućnosti da se pojave ako dete bude u opasnoj situaciji?
- Kome, mislite da biste mogli da verujete u opasnim situacijama? (To može uključivati porodicu, prijatelje, zaposlene u školi, policajce, prijatelje roditelja, ljude iz crkve itd.)

4. Dajte svakom učeniku list papira, olovku i nekoliko hemijskih olovaka u boji/olovke/bojice. Objasnite da će napraviti poster svoje „Sigurne mreže“. Zamolite ih da nacrtaju sebe u centru, opasne situacije na ivicama i ljude kojima veruju između opasnih situacija i sebe.

5. Kada to urade, neka učenici pogledaju ljude koje su odabrali i objasne sledeće:

- Ovi ljudi će postati vaša „mreža“ koja će vam pomoći da se zaštitite. Ništa nije toliko strašno da ne možete s nekim da razgovarate o tome. Sada kada imate svoju mrežu, na dobrom ste putu ostanete bezbedni.

Razmisli

Individualna likovna aktivnost

1. Zamolite učenike da pogledaju svoju „sigurnu mrežu“ i razmotre sledeće:

- Da ste u nesigurnoj situaciji, da li biste znali kako da doprete do ljudi u vašoj bezbednosnoj mreži?
- Šta mislite kako bi reagovali kada/ako biste im se obratili? Kako će oni moći da vam pomognu?

2. Zamolite nekoliko volontera da podeli svoj poster „sigurne mreže“ i svoja razmišljanja sa ostatkom razreda.

3. Završite radionicu podsećanjem grupe da će u nekim slučajevima morati da dopru do ljudi van svoje mreže i da je važno da im informacije budu pri ruci. Podelite sa grupom ime i kontakt informacije službi za decu koje mogu da ih podrže u njihovoj zajednici.

Uključite sledeće informacije:

- **Naziv organizacije (ako je moguće ime kontakt osobe)**
- **Adresa**
- **Broj telefona i adresa**
- **Opis usluga koje pružaju**
- **Cena njihovih usluga**

AKTIVNOST SA RODITELJIMA

Pokažite učenicima primer kartice sigurne mreže i zamolite ih da sami naprave karticu svoju koju mogu stalno da drže kod sebe. Neka stave imena i kontakt brojeve članova porodice i prijatelja sa kojima se osećaju sigurno. Objasnite da isto tako mogu da dodaju dežurne linije za policiju i drugo osoblje iz obezbeđenja. Učenici mogu da zamole ove ljude da im potvrde da su u njihovoj sigurnoj mreži i eventualno pojasne kako učenik može da ih potraži.

PRIMER KARTICE SIGURNE MREŽE

Linija za pomoć deci: 1234
Mama: 01234 56789
Marija (sestra): 012 3456789

Ovu stranicu možete odštampati!

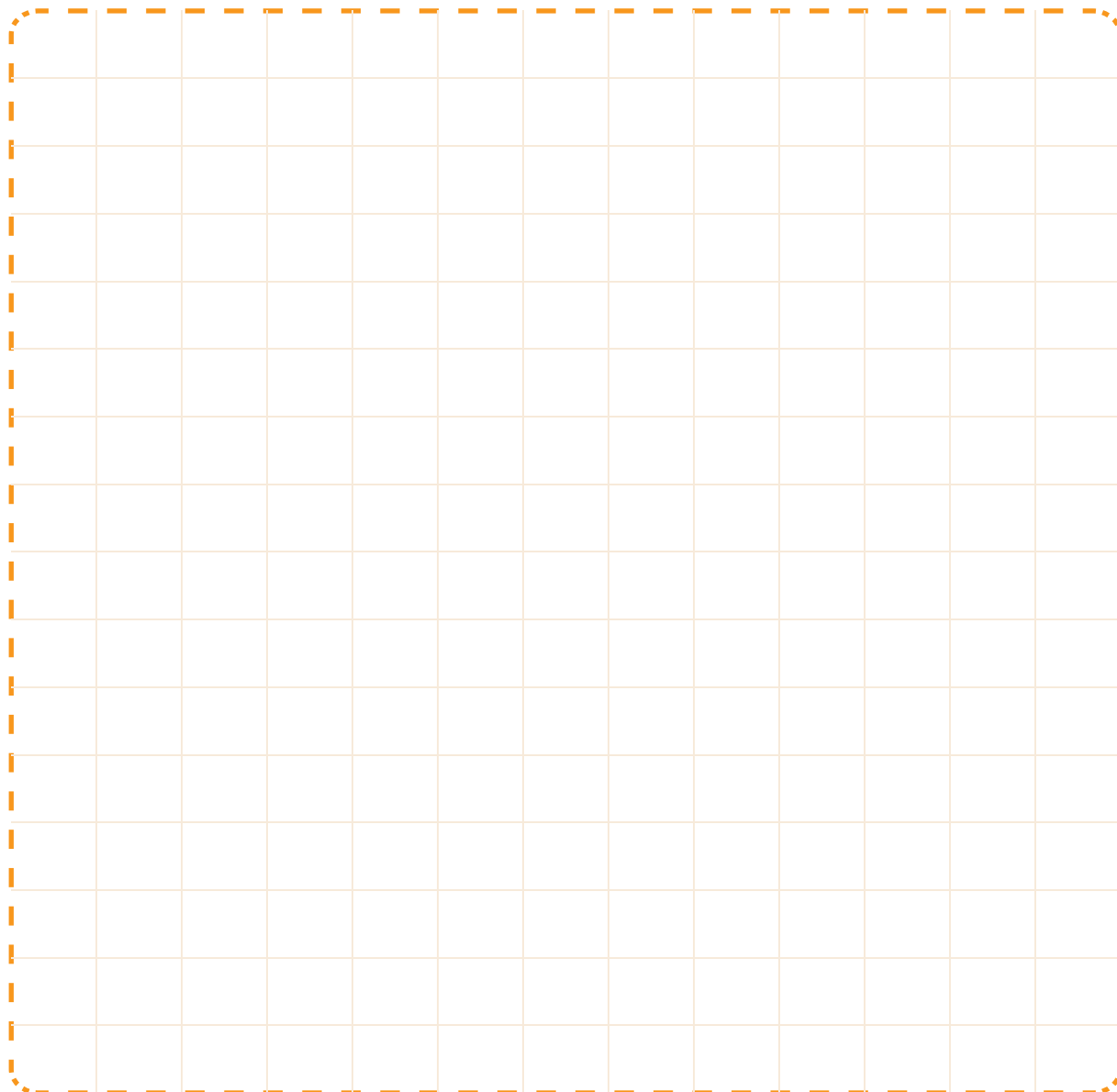
RADNI LIST

UČIMO DA ŽIVIMO ZAJEDNO

1. Koristite prostor ispod da nacrtate jednostavnu mapu svoje kuće ili vaše neposredne zajednice.

Označite srcem prostore u kojima se osećate najsrećnije, a sa X mesta gde se osećate nesrećno ili nesigurno.

Na kraju, dodajte na mapu nekoliko ljudi zbog kojih se osećate bezbedno i zaštićeno u ovom prostoru. Da biste predstavili ove ljude, možete da dodate zvezdicu sa njihovim imenom.

2. Ponekad, da bismo ostali fizički i emocionalno bezbedni, moramo da pronađemo pomoć ljudi izvan kruga naše porodice ili prijatelja da nas podrže i vode. Većina zajednica ima besplatne usluge u kojima stručnjaci pružaju podršku deci i adolescentima. Pronađite više o ovim uslugama u svojoj zajednici. Koristite tabelu ispod da sastavite sledeće informacije.

Glavna služba podrške	Ime agencije/ organizacije pružaoca usluge	Šta oni rade?	Da li je besplatno ili se plaća?	Da li su im u fokusu deca i adolescenti?	Kako mogu da ih kontaktiram? (telefon, adresa, e-mail)
Zdravstvena služba					
Psihološka podrška					
Psihološka podrška					
Pravna služba					
Pružanje osnovne podrške (sklonište, hrana, odeća)					
Školski savetnik					

**Sufinansira
Evropska Unija**

Aflatoun International

<https://www.aflatoun.org/>
info@aflatoun.org

**Nadácia otvorenej spoločnosti,
Bratislava/Open Society Foundation/NOS – OSF**

<https://osf.sk/>
osf@osf.sk

Škola dokorán – Wide Open School n. o.

<http://www.skoladokoran.sk/>
info@skoladokoran.sk

Pomoč deci

<https://www.pomocdeci.org/>
info@pomocdeci.org

